

1 ⁹⁷⁶ **1** Zwój księgi (o) ¹⁰⁷⁸ narodzinach ²⁴²⁴ Jezusa ⁵⁵⁴⁷ Chrystusa, ⁵²⁰⁷ syna ¹¹³⁸ Dawida, ⁵²⁰⁷ syna ¹¹ Abrahama.^a **2** ¹¹ Abraham ¹⁰⁸⁰ zrodził ²⁴⁶⁴ Izaaka, ¹¹⁶¹ a ²⁴⁶⁴ Izaak ¹⁰⁸⁰ zrodził ²³⁸⁴ Jakuba, ¹¹⁶¹ a ²³⁸⁴ Jakub ¹⁰⁸⁰ zrodził ²⁴⁵⁵ Judę ²⁵³² i ⁸⁰ braci ⁸⁴⁶ jego,^b **3** ¹¹⁶¹ a ²⁴⁵⁵ Juda ¹⁰⁸⁰ zrodził ⁵³²⁹ Faresa ²⁵³² i ²¹⁹⁶ Zareę ¹⁵³⁷ z ²²⁸³ Tamary, ¹¹⁶¹ a ⁵³²⁹ Fares ¹⁰⁸⁰ zrodził ²⁰⁷⁴ Esroma, ¹¹⁶¹ a ²⁰⁷⁴ Esrom ¹⁰⁸⁰ zrodził ⁶⁸⁹ Arama, **4** ¹¹⁶¹ a ⁶⁸⁹ Aram ¹⁰⁸⁰ zrodził ²⁸⁴ Aminadaba, ¹¹⁶¹ a ²⁸⁴ Aminadab ¹⁰⁸⁰ zrodził ³⁴⁷⁶ Naassona, ¹¹⁶¹ a ³⁴⁷⁶ Naasson ¹⁰⁸⁰ zrodził ⁴⁵³³ Salmona, **5** ¹¹⁶¹ a ⁴⁵³³ Salmon ¹⁰⁸⁰ zrodził ¹⁰⁰³ Booza ¹⁵³⁷ z ⁴⁴⁷⁷ Rahab, ¹¹⁶¹ a ¹⁰⁰³ Booz ¹⁰⁸⁰ zrodził ⁵⁶⁰¹ Jobeda ¹⁵³⁷ z ⁴⁵⁰³ Rut, ¹¹⁶¹ a ⁵⁶⁰¹ Jobed ¹⁰⁸⁰ zrodził ²⁴²¹ Jesaja, **6** ¹¹⁶¹ a ²⁴²¹ Jesaj ¹⁰⁸⁰ zrodził ¹¹³⁸ Dawida – ⁹³⁵ króla, ¹¹⁶¹ a ¹¹³⁸ Dawid – ⁹³⁵ król ¹⁰⁸⁰ zrodził ⁴⁶⁷² Salomona ¹⁵³⁷ z ³⁵⁸⁸ tej, ³⁷⁷⁴ (która należała do) ¹¹⁶¹ Uriasza, **7** ¹¹⁶¹ a ⁴⁶⁷² Salomon ¹⁰⁸⁰ zrodził ⁴⁴⁹⁷ Roboama, ¹¹⁶¹ a ⁴⁴⁹⁷ Roboam ¹⁰⁸⁰ zrodził ⁷ Abiasa, ¹¹⁶¹ a ⁷ Abias ¹⁰⁸⁰ zrodził ⁷⁶⁰ Asafa, **8** ¹¹⁶¹ a ⁷⁶⁰ Asaf ¹⁰⁸⁰ zrodził ²⁴⁹⁸ Jozafata, ¹¹⁶¹ a ²⁴⁹⁸ Jozafat ¹⁰⁸⁰ zrodził ²⁴⁹⁶ Jorama, ¹¹⁶¹ a ²⁴⁹⁶ Joram ¹⁰⁸⁰ zrodził ³⁶⁰⁴ Ozjasza, **9** ¹¹⁶¹ a ³⁶⁰⁴ Ozjasz ¹⁰⁸⁰ zrodził ²⁴⁸⁸ Joatama, ¹¹⁶¹ a ²⁴⁸⁸ Joatam ¹⁰⁸⁰ zrodził ⁸⁸¹ Achaza, ¹¹⁶¹ a ⁸⁸¹ Achaz ¹⁰⁸⁰ zrodził ¹⁴⁷⁸ Ezechiasza, **10** ¹¹⁶¹ a ¹⁴⁷⁸ Ezechiasz ¹⁰⁸⁰ zrodził ³¹²⁸ Manassesa, ¹¹⁶¹ a ³¹²⁸ Manasses ¹⁰⁸⁰ zrodził ³⁰⁰ Amona, ¹¹⁶¹ a ³⁰⁰ Amon ¹⁰⁸⁰ zrodził ²⁵⁰² Jozjasza, **11** ¹¹⁶¹ a ²⁵⁰² Jozjasz ¹⁰⁸⁰ zrodził ²⁴²³ Jechoniasza ²⁵³² oraz ⁸⁰ braci ⁸⁴⁶ jego ¹⁹⁰⁹ w ³³⁵⁰ czasie ⁸⁹⁷ przesiedlenia (do) ⁸⁹⁷ Babilonu, **12** ¹¹⁶¹ a ³³²⁶ po ³³⁵⁰ przesiedleniu (do) ⁸⁹⁷ Babilonu ²⁴²³ Jechoniasz ¹⁰⁸⁰ zrodził ⁴⁵²⁸ Salatiela, ¹¹⁶¹ a ⁴⁵²⁸ Salatiel ¹⁰⁸⁰ zrodził ²²¹⁶ Zorobabela, **13** ¹¹⁶¹ a ²²¹⁶ Zorobabel ¹⁰⁸⁰ zrodził ¹⁰ Abiuda, ¹¹⁶¹ a ¹⁰ Abiud ¹⁰⁸⁰ zrodził ¹⁶⁶² Eliakima, ¹¹⁶¹ a ¹⁶⁶² Eliakim ¹⁰⁸⁰ zrodził ¹⁰⁷ Azora, **14** ¹¹⁶¹ a ¹⁰⁷ Azor ¹⁰⁸⁰ zrodził ⁴⁵²⁴ Sadoka, ¹¹⁶¹ a ⁴⁵²⁴ Sadok ¹⁰⁸⁰ zrodził ⁸⁸⁵ Achima, ¹¹⁶¹ a ⁸⁸⁵ Achim ¹⁰⁸⁰ zrodził ¹⁶⁶⁴ Eliuda, **15** ¹¹⁶¹ a ¹⁶⁶⁴ Eliud ¹⁰⁸⁰ zrodził ¹⁶⁴⁸ Eleazara, ¹¹⁶¹ a ¹⁶⁴⁸ Eleazar ¹⁰⁸⁰ zrodził ³¹⁵⁷ Mattana, ¹¹⁶¹ a ³¹⁵⁷ Mattan ¹⁰⁸⁰ zrodził ²³⁸⁴ Jakuba, **16** ¹¹⁶¹ a ²³⁸⁴ Jakub ¹⁰⁸⁰ zrodził ²⁵⁰¹ Józefa, ⁴³⁵ męża ³¹³⁷ Marii, ¹⁵³⁷ z ³⁷³⁹ której ¹⁰⁸⁰ został zrodzony ²⁴²⁴ Jezus, ³⁰⁰⁴ nazywany ⁵⁵⁴⁷ Chrystusem. **17** ³⁹⁵⁶ Wszystkich ³⁷⁶⁷ więc ¹⁰⁷⁴ pokoleń ⁵⁷⁵ od ¹¹ Abrahama ²¹⁹³ do ¹¹³⁸ Dawida – ¹⁰⁷⁴ pokoleń ¹¹⁸⁰ czternaście, ²⁵³² i ⁵⁷⁵ od ¹¹³⁸ Dawida ²¹⁹³ do ³³⁵⁰ przesiedlenia (do) ⁸⁹⁷ Babilonu – ¹⁰⁷⁴ pokoleń ¹¹⁸⁰ czternaście, ²⁵³² i ⁵⁷⁵ od ³³⁵⁰ przesiedlenia (do) ⁸⁹⁷ Babilonu ²¹⁹³ do ⁵⁵⁴⁷ Chrystusa – ¹⁰⁷⁴ pokoleń ¹¹⁸⁰ czternaście. **18** ¹¹⁶¹ A

^a Abraham^b braci jego

1083 2424 5547 2258 3779 1063 3384 846 3137
 narodzenie Jezusa Chrystusa było takie: ponieważ matka jego, Maria,
 3423 2501 4250 2228 4905 846 4905 2147
 będąc zaślubiona Józefowi, wcześniej, zanim [-] się oni zeszli, znalazła się
 2192 1722 1064 1537 4151 40 1161 2501 846
 tą, która ma (dziecko) w łonie za sprawą Ducha Świętego, **19** a Józef, jej
 435 5607 1342 2532 3361 2309 846 3856 1014
 mąż, będąc sprawiedliwym i nie chcąc jej wystawić na pośmiewisko, chciał
 2977 846 630 1161 846 5023 1760 2400 32 2962 5316
 potajemnie ją uwolnić, **20** a (gdy) on to obmyślił, oto anioł Pana ukazał się
 846 2596 3677 3004 2501 5207 1138 3361 5399 3880
 mu podczas snu, mówiąc: Józefie, synu Dawida, nie bój się wziąć (do siebie)
 3137 4675 1135 1063 3588 1722 846 1080 2076 1537 4151
 Marii, twojej żony, ponieważ to, co w niej, zrodzone jest za sprawą Ducha
 40 1161 5088 5207 2532 2564 846 3686 2424 1063
 Świętego; **21** i urodzi syna, i nazwiesz go imieniem Jezus, ponieważ
 846 4982 2992 846 575 846 266 1161 5124 3650 1096 2443
 On wybawi lud swój od ich grzechów. **22** A to wszystko stało się, aby
 4137 3588 4483 5259 2962 1223
 wypełniło się to, co zostało powiedziane poprzez Pana za pośrednictwem
 4396 3004 23 2400 3933 2192 1722 1064 2532 5088 5207
 proroka, mówiącego: **23** Oto panna „będzie mieć w łonie” i urodzi syna,
 2532 2564 846 3686 1694 3739 2076 3177 3326 2257 2316
 i nazwą go imieniem Emmanuel, co jest tłumaczone: razem z nami Bóg.
24 A Józef, obudziwszy się ze snu, uczynił, jak nakazał mu anioł Pana,
 2532 3880 846 1135 2532 3756 1097 846 2193 3739 5088 5207 846
 i przyjął swoją żonę, **25** i nie poznawał jej, aż [-] urodziła syna swego
 4416 2532 2564 846 3686 2424
 pierworodnego; i nazwał go imieniem Jezus.

2¹ A kiedy Jezus urodził się w Betlejem, w Judei, za dni Heroda –
 935 2400 3097 575 395 3854 1519 2414 3004
 króla, oto magowie ze wschodu przybyli do Jerozolimy, **2** mówiąc:
 4226 2076 5088 935 2453 1492 1063
 Gdzie się znajduje (ten) narodzony król Judejczyków? Zobaczyliśmy bowiem
 846 792 1722 395 2532 2064 4352 846 4352 1161 191
 jego gwiazdę na wschodzie i przyszliśmy oddać mu pokłon. **3** A gdy
 191 935 2264 5015 2532 3326 846 3956 2414
 (to) usłyszał król Herod, przestraszył się, a razem z nim cała Jerozolima.
4 I zebrawszy wszystkich arcykapłanów i znawców Pisma (spośród) ludu,
 4441 3844 846 4226 1080 5547 1161 3588 2036 846
dowiadywał się od nich, gdzie się rodzi Mesjasz. **5** A oni powiedzieli mu:
 1722 965 2449 3779 1063 1125 1223 4396 2532 4771
 w Betlejem, w Judei, tak bowiem jest napisane przez proroka: **6** I ty,
 965 1093 2448 3760 1488 1646 1722 2232 2448
 Betlejem, ziemio Judy, wcale nie jesteś najmniejsze spośród rządców Judy,
 1063 1537 4675 1831 2233 3748 4165 2992 3450 2474
 ponieważ z ciebie wyjdzie rządzący, który paść będzie lud mój – Izraela.

7 Wtedy Herod, potajemnie wezwawszy magów, dokładnie dowiedział się
 od nich (o) czasie ukazującej się gwiazdy. **8** I wysławszy ich do Betlejem,
 powiedział: dotrzyjcie, dokładnie wypytajcie o dziecko. A gdy (je)
 znajdziecie, oznajmijcie mi, żebym i ja przyszedł (i) oddał mu pokłon.
9 A oni, gdy wysłuchali króla, wyruszyli; a oto gwiazda, którą dostrzegli
 na wschodzie, wyprzedzała ich, aż przybyła (i) stanęła ponad (miejscem),
 gdzie było dziecko. **10** A gdy dostrzegli gwiazdę, uradowali się radością
 bardzo wielką. **11** I gdy przyszedli do domu, zobaczyli dziecko, razem z Marią,
 jego matką, i upadłszy, oddali mu pokłon, a otworzywszy swoje skarby,
 ofiarowali mu dary: złoto i kadzidło, i mirrę. **12** A gdy podczas snu
otrzymali pouczenie, (aby) nie powracać do Heroda, poprzez inną drogę
odeszli na swoje terytorium. **13** A gdy oni odeszli, oto anioł Pana ukazał się
 podczas snu Józefowi, mówiąc: powstań, weź dziecko i jego matkę, i
uciekaj do Egiptu, i bądź tam, aż [-] ci powiem. Zamierza bowiem
 Herod odszukać dziecko, (żeby) je stracić. **14** A on, gdy powstał, wziął
 nocą to dziecko oraz jego matkę i odszedł do Egiptu. **15** I był tam
 aż do końca (życia) Heroda, aby wypełniło się to, co zostało powiedziane
 przez Pana za pośrednictwem proroka, mówiącego: z Egiptu wywołałem
 syna mego. (Oz 11:1) **16** Wtedy Herod, gdy dostrzegł, że został wyszydzony
 przez magów, bardzo się rozgniewał i posławszy (swoich ludzi), zgładził
 wszystkich chłopców w Betlejem oraz we wszelkich jego granicach, od
 dwulatków (począwszy) oraz poniżej (tego wieku), zgodnie z czasem, (o)
 którym dokładnie się dowiedział od magów. **17** Wtedy wypełniło się (to, co)
 zostało powiedziane przez proroka Jeremiasza, mówiącego: **18** W Rama
 był słyszany głos: lament i płacz, i wielkie narzekanie; Rachel opłakuje

swoje dzieci i nie chce zostać pocieszona, ponieważ (ich już) nie ma.
 (Jr 31:15) **19** A gdy Herod doszedł do końca (życia), oto anioł Pana poprzez
 sen ukazał się Józefowi w Egipcie, **20** mówiąc: Powstań, weź dziecko i
 jego matkę i wyrusz do ziemi Izraela. Umarli bowiem ci, którzy szukają
 duszy dziecka. **21** A On, gdy powstał, wziął dziecko i jego matkę, i
 przybył do ziemi Izraela. **22** Ale gdy usłyszał, że Archelaos jest królem
 w Judei – zamiast Heroda, swojego ojca – przestraszył się tam wejść; a
 otrzymawszy pouczenie podczas snu, odszedł ku obszarom Galilei. **23** A gdy
 (tam) przybył, zamieszkał w mieście, zwanym Nazaret, aby wypełniło się
 to, co zostało powiedziane za pośrednictwem proroków, że będzie nazwany
 Nazarejczykiem.

3 ¹ A w owe dni przybył Jan Chrzciciel, który głosił na pustkowiu
 Judei ² i mówił: zmieniajcie myślenie, ponieważ zbliżyło się królestwo
 niebios. **3** Jest on bowiem przepowiedziany przez proroka Izajasza,
 który mówi: Głos wołającego na pustkowiu: przygotujcie drogę Pana;
 prostymi czynicie Jego ścieżki. **4** Sam zaś Jan miał swe odzienie z sierści
 wielbłąda oraz skórzany pas wokół swoich bioder, a pokarmem jego
 była szarańcza i dziki miód. **5** Wtedy wychodziła do niego Jerozolima
 i cała Judea, i cała sąsiednia okolica Jordanu; **6** i byli zanurzani
 przez niego w Jordanie – ci, którzy wyznawali swoje grzechy. **7** A
 gdy dostrzegł licznych faryzeuszów i saduceuszów, przychodzących do
 (dokonywanego przez) niego zanurzenia, powiedział im: potomstwo żmij,
 kto wam pokazał, jak uciec od mającego nadejść gniewu? **8** Zródcie
 zatem owoc, godny zmiany myślenia. **9** I nie sądźcie, że słuszne (jest)
 mówić wobec siebie: mamy ojca – Abrahama, gdyż mówię wam, że

²³¹⁶ Bóg ¹⁴¹⁰ jest w stanie ¹⁵³⁷ z ⁵¹³⁰ tych ³⁰³⁷ kamieni ¹⁴⁵³ wzbudzić ⁵⁰⁴³ dzieci ¹¹ Abrahamowi. **10** ¹¹⁶¹ Ale już ²²³⁵ właśnie ²⁵³² i ⁵¹³ siekiera ⁴³¹⁴ do ⁴⁴⁹¹ korzenia ¹¹⁸⁶ drzew ²⁷⁴⁹ jest ³⁹⁵⁶ przystawiona. ³⁷⁶⁷ Każde ¹¹⁸⁶ więc ³³⁶¹ drzewo, ⁴¹⁶⁰ które ²⁵⁷⁰ nie ²⁵⁹⁰ rodzi ¹⁵⁸¹ dobrego ²⁵³² owocu, ⁹⁰⁶ zostaje ¹⁵¹⁹ wycięte ³³⁴¹ i ¹¹⁶¹ wrzucane ⁴⁴⁴² w ¹⁴⁷³ ogień. **11** ³³⁰³ Ja ⁵²⁰⁹ [-] ⁹⁰⁷ was ¹⁷²² zanurzam ⁵²⁰⁴ w ¹⁵¹⁹ wodzie ³³⁴¹ ku ¹¹⁶¹ zmianie ³⁵⁸⁸ myślenia. ²⁰⁶⁴ ale ³⁶⁹⁴ ten, ³⁴⁵⁰ który ²⁰⁷⁶ przychodzi ²⁴⁷⁸ za ³⁴⁵⁰ mną, ³⁷⁵⁶ jest ¹⁵¹⁰ potężniejszy ²⁴²⁵ ode ³⁷³⁹ mnie; ⁵²⁶⁶ nie ⁹⁴¹ jestem ⁸⁴⁶ dostatecznie ⁵²⁰⁹ ważny, ⁹⁰⁷ (by) ¹⁷²² mu ⁴¹⁵¹ sandały ²⁴²⁵ podnieść. ³⁷³⁹ On ⁵²⁶⁶ was ⁹⁴¹ zanurzy ⁸⁴⁶ w ⁵⁴⁹⁵ Duchu ²⁵³² Świętym ¹²⁴⁵ **12** ⁸⁴⁶ którego ²⁵⁷ szufla ²⁵³² do ⁴⁸⁶³ odwiewania ⁸⁴⁶ jest ⁴⁶²¹ w ¹⁵¹⁹ jego ⁵⁹⁶ rękę; ¹¹⁶¹ i ⁸⁹² oczyści ²⁶¹⁸ swoje ⁷⁶² klepisko, ⁴⁴⁴² i ⁷⁶² zbierze ¹⁹⁰⁹ swą ²⁴⁴⁶ pszenicę ⁵¹¹⁹ do ³⁸⁵⁴ magazynu, ²⁴²⁴ zaś ⁵⁷⁵ plewy ¹⁰⁵⁶ spali ¹⁹⁰⁹ w ²⁴⁴⁶ ogniu, ⁷⁶² niemożliwym ⁵¹¹⁹ do ³⁸⁵⁴ ugaszenia. **13** ²⁴²⁴ Wtedy ⁵⁷⁵ przybył ¹⁰⁵⁶ Jezus ¹⁹⁰⁹ z ²⁴⁴⁶ Galilei ⁵¹¹⁹ nad ³⁸⁵⁴ Jordan ²⁴²⁴ do ⁵⁷⁵ Jana, ¹⁰⁵⁶ by ¹⁹⁰⁹ dać ²⁴⁴⁶ się ⁵¹¹⁹ przez ³⁸⁵⁴ niego ²⁴²⁴ zanurzyć. **14** ⁵⁷⁵ Zaś ¹⁰⁵⁶ Jan ¹⁹⁰⁹ powstrzymywał ²⁴⁴⁶ go, ⁵¹¹⁹ mówiąc: ³⁸⁵⁴ ja ²⁴²⁴ mam ⁵⁷⁵ potrzebę, ¹⁰⁵⁶ (by) ¹⁹⁰⁹ być ²⁴⁴⁶ zanurzonym ⁵¹¹⁹ przez ³⁸⁵⁴ ciebie, ²⁴²⁴ a ⁵⁷⁵ ty ¹⁰⁵⁶ przychodzisz ¹⁹⁰⁹ do ²⁴⁴⁶ mnie? **15** ⁵¹¹⁹ A ³⁸⁵⁴ Jezus, ²⁴²⁴ odpowiadając, ⁵⁷⁵ powiedział ¹⁰⁵⁶ do ¹⁹⁰⁹ niego: ²⁴⁴⁶ dopuść ⁵¹¹⁹ teraz, ³⁸⁵⁴ tak ²⁴²⁴ bowiem ⁵⁷⁵ stosowne ¹⁰⁵⁶ jest ¹⁹⁰⁹ wypełnić ²⁴⁴⁶ nam ⁵¹¹⁹ wszelką ³⁸⁵⁴ sprawiedliwość. ²⁴²⁴ Wtedy ⁵⁷⁵ go ¹⁰⁵⁶ dopuścił. **16** ¹⁹⁰⁹ Jezus ²⁴⁴⁶ zaś, ⁵¹¹⁹ gdy ³⁸⁵⁴ został ²⁴²⁴ zanurzony, ⁵⁷⁵ natychmiast ¹⁰⁵⁶ wyszedł ¹⁹⁰⁹ z ²⁴⁴⁶ wody. ⁵¹¹⁹ I ³⁸⁵⁴ oto ²⁴²⁴ otwarte ⁵⁷⁵ zostały ¹⁰⁵⁶ mu ¹⁹⁰⁹ niebiosy ²⁴⁴⁶ i ⁵¹¹⁹ dostrzegł ³⁸⁵⁴ ducha ²⁴²⁴ Boga, ⁵⁷⁵ zstępującego ¹⁰⁵⁶ jak ¹⁹⁰⁹ gdyby ²⁴⁴⁶ gołąb ⁵¹¹⁹ i ³⁸⁵⁴ przychodzącego ²⁴²⁴ na ⁵⁷⁵ niego. **17** ¹⁰⁵⁶ I ¹⁹⁰⁹ oto ²⁴⁴⁶ głos ⁵¹¹⁹ z ³⁸⁵⁴ nieba ²⁴²⁴ mówił: ⁵⁷⁵ Ten ¹⁰⁵⁶ jest ¹⁹⁰⁹ moim ²⁴⁴⁶ umiłowanym ⁵¹¹⁹ synem, ³⁸⁵⁴ w ²⁴²⁴ którym ⁵⁷⁵ mam ¹⁰⁵⁶ upodobanie.

4 ⁵¹¹⁹ Wtedy ²⁴²⁴ Jezus ³²¹ został ¹⁵¹⁹ wyprowadzony ²⁰⁴⁸ na ⁵²⁵⁹ pustkowie ⁴¹⁵¹ przez ³⁹⁸⁵ ducha, ⁵²⁵⁹ (by) ¹²²⁸ poddawany ²⁵³² próbie ³⁵²² przez ⁵⁰⁶² diabła. **2** ²²⁵⁰ I ⁵⁰⁶² gdy ³⁵²² przepościł ⁵⁰⁶² czterdzieści ²²⁵⁰ dni ²⁵³² i ⁵⁰⁶² czterdzieści ³⁵²² nocy, ⁵⁰⁶² wreszcie ³⁵²² odczuł ⁵⁰⁶² głód. **3** ⁵⁰⁶² I ⁴³³⁴ gdy ³⁹⁸⁵ poddający ³⁹⁸⁵ próbie ⁴³³⁴ podszedł ²⁴⁴³ do ²⁰³⁶ niego, ⁴³³⁴ powiedział: ²⁰³⁶ jeżeli ¹⁴⁸⁷ jesteś ¹⁴⁸⁸ synem ⁵²⁰⁷ Boga ²³¹⁶ powiedz, ²⁰³⁶ aby ²⁴⁴³ te ³⁷⁷⁸ kamienie ³⁰³⁷ stały ¹⁰⁹⁶ się ⁷⁴⁰ chlebami. **4** ¹¹⁶¹ A ³⁵⁸⁸ on, ⁶¹¹ odpowiadając, ²⁰³⁶ powiedział: ²⁰³⁶ Jest ¹¹²⁵ napisane: ³⁷⁵⁶ nie ¹⁹⁰⁹ z ³⁴⁴¹ powodu ⁷⁴⁰ samego ⁴⁴⁴ chleba ²¹⁹⁸ człowiek ²³⁵ będzie ²³⁵ żył, ²³⁵ lecz ²³⁵ z ²³⁵ powodu ²³⁵ każdego ²³⁵ słowa, ²³⁵ wychodzącego ²³⁵ przez ²³⁵ usta ²³⁵ Boga. **5** ²³⁵ Wtedy ²³⁵ wziął

846 1228 1519 40 4172 2532 2476 846 1909 4419 2411 6 2532
 go diabeł do świętego miasta i postawił go na skraju świątyni i
 3004 846 1487 1488 5207 2316 906 4572 2736 1125 1063
 mówił mu: jeśli jesteś synem Boga, zrzuć się sam na dół, jest bowiem
 1125 3754 846 32 1781 4012 4675 2532 1909 5495 4571
 napisane, że swym aniołom rozkaże odnośnie ciebie; i na rękach cię
 142 3379 4350 4675 4228 4314 3037 7 2424 846 5346
 uniosą, abyś nie uderzył swą nogą o kamień. Jezus mu powiedział:
 1125 3825 1125 3756 1598 2962 4675 2316
 jest także napisane: nie będziesz wystawiał na próbę Pana, twego Boga.
 8 3880 846 3825 1228 1519 5308 3735 2532 1166 846 3956
 Wziął go znów diabeł na bardzo wysoką górę i pokazał mu wszystkie
 932 2889 2532 846 1391 9 2532 3004 846 1325 5023 3956
 królestwa świata oraz ich chwałę. I powiedział mu: dam to wszystko
 4671 1437 4098 4352 3427 4352 10 5119 2424 3004
 tobie, jeśli upadniesz (i) oddasz mi pokłon. Wtedy Jezus powiedział
 846 5217 3694 3450 4567 1063 1125 2962 4675 2316
 mu: odejdz ode mnie, szatanie, ponieważ jest napisane: Panu, twemu Bogu,
 4352 2532 846 3441 3000 11 5119
 będziesz oddawał pokłon i jemu samemu będziesz służył. Wówczas
 863 846 1228 2532 2400 32 4334 2532 1247 846 12 1161 191
 opuścił go diabeł, a oto aniołowie podeszli i służyli mu. A gdy
 2424 191 3754 2491 3860 402 1519 1056 13 2532 2641
 Jezus usłyszał, że Jan został wydany, odszedł ku Galilei. I opuściwszy
 3478 2064 2730 1519 2584 3864 1722 3725
 Nazaret, przybył (by) zamieszkać w Kafarnaum nadmorskim, w granicach
 2194 2532 3508 14 2443 4137 3588 4483
 Zabulona i Neftalego, aby wypełniło się to, co zostało powiedziane
 1223 4396 2268 3004 15 1093 2194 2532
 za pośrednictwem proroka Izajasza, mówiącego: Ziemia Zabulona i
 1093 3508 3598 2281 4008 2446 1056 1484
 ziemia Neftalego, droga morska po drugiej stronie Jordanu, Galilea narodów.
 16 2992 2521 1722 4655 3708 3173 5457 2532 846 2521 1722
 Lud, siedzący w ciemności, ujrzał wielkie światło, a im, osiadłym w
 5561 2532 4639 2288 393 5457 575 5119 2424 756 2784 2532
 krainie i cieniu śmierci, wzeszło światło. Od wtedy Jezus zaczął głosić i
 3004 3340 1063 1448 932 3772 18 4043 1161
 mówić: zmieniajcie myślenie, gdyż zbliżyło się królestwo niebios. Idąc zaś
 3844 2281 1056 1492 1417 80 4613 3004
 wzdłuż morza Galilejskiego, dostrzegł dwóch braci: Szymona, nazywanego
 4074 2532 406 846 80 906 293 1519 2281 2258
 Piotrem, oraz Andrzeja, jego brata, zarzucających niewód w morze. Byli
 1063 231 19 2532 3004 846 1205 3694 3450 2532 4160 5209
 bowiem rybakami. I powiedział im: chodźcie za mną, a uczynię was
 231 444 20 1161 3588 2112 863 1350 190 846
 rybakami ludzi. A oni, natychmiast zostawiwszy sieci, poszli za nim.
 21 2532 4260 1564 4260 1492 1417 243 80 2385
 I gdy przeszedł stamtąd dalej, dostrzegł dwóch innych braci: Jakuba,
 3588 2199 2532 2491 846 80 1722 4143 3326 3962
 (syna) owego Zebedeusza i Jana, jego brata, (jak) w łodzi z ojcem

swym, Zebedeuszem, przygotowywali swoje sieci. ⁸⁴⁶ ²¹⁹⁹ ²⁶⁷⁵ ⁸⁴⁶ ¹³⁵⁰ ²⁵³² ²⁵⁶⁴ ⁸⁴⁶ ³⁵⁸⁸ **22** Oni
¹¹⁶¹ ²¹¹² ⁸⁶³ ⁴¹⁴³ ²⁵³² ³⁹⁶² ⁸⁴⁶ ¹⁹⁰ ⁸⁴⁶ ²⁵³² **23** I
⁴⁰¹³ ²⁴²⁴ ³⁶⁵⁰ ¹⁰⁵⁶ ¹³²¹ ¹⁷²² ⁸⁴⁶ ⁴⁸⁶⁴ ²⁵³² ²⁷⁸⁴ ²⁰⁹⁸
obchodził Jezus całą Galileę, ucząc w ich synagogach, i głosił dobrą nowinę
⁹³² ²⁵³² ²³²³ ³⁹⁵⁶ ³⁵⁵⁴ ²⁵³² ³⁹⁵⁶ ³¹¹⁹ ¹⁷²² ²⁹⁹²
królestwa, i uzdrawiał wszelką chorobę i każdą niemoc wśród ludzi.
²⁵³² ⁵⁶⁵ ¹⁸⁹ ⁸⁴⁶ ¹⁵¹⁹ ³⁶⁵⁰ ⁴⁹⁴⁷ ²⁵³² ⁴³⁷⁴ ⁸⁴⁶ ³⁹⁵⁶ **24** I rozeszła się wieść o nim po całej Syrii i znosili mu wszystkich,
²⁵⁶⁰ ²¹⁹² ⁴⁹¹² ⁴¹⁶⁴ ³⁵⁵⁴ ²⁵³² ⁹³¹
²⁵³² ¹¹³⁹ ²⁵³² ⁴⁵⁸³ ²⁵³² ³⁸⁸⁵ ²⁵³² ²³²³ ⁸⁴⁶ ²⁵³²
¹⁹⁰ ⁸⁴⁶ ⁴¹⁸³ ³⁷⁹³ ⁵⁷⁵ ¹⁰⁵⁶ ²⁵³² ¹¹⁷⁹ ²⁵³² ²⁴¹⁴ ²⁵³² ²⁴⁴⁹ ²⁵³²
szły za nim liczne tłumy z Galilei i Dekapolis, i Jerozolimy, i Judei, i
⁴⁰⁰⁸ ²⁴⁴⁶
z drugiej strony Jordanu.

5 ¹¹⁶¹ ¹⁴⁹² ³⁷⁹³ ³⁰⁵ ¹⁵¹⁹ ³⁷³⁵ ²⁵³² ²⁵²³ ⁸⁴⁶ ²⁵²³ ⁴³³⁴
⁸⁴⁶ ⁸⁴⁶ ³¹⁰¹ ²⁵³² ⁴⁵⁵ ⁴⁷⁵⁰ ⁸⁴⁶ ¹³²¹ ⁸⁴⁶ ³⁰⁰⁴
Gdy zobaczył tłumy, wszedł na górę. I gdy sam usiadł, podeszli do
niego jego uczniowie. **2** I otworzywszy usta swoje, uczył ich, mówiąc:
³¹⁰⁷ ⁴⁴³⁴ ⁴¹⁵¹ ³⁷⁵⁴ ⁸⁴⁶ ²⁰⁷⁶ ⁹³² ³⁷⁷² ³¹⁰⁷ **3** Szczęśliwi ubodzy duchem, ponieważ ich jest królestwo niebios. **4** Szczęśliwi
³⁹⁹⁶ ³⁷⁵⁴ ⁸⁴⁶ ³⁸⁷⁰ ³¹⁰⁷ ⁴²³⁹ ³⁷⁵⁴ ⁸⁴⁶
smucący się, bo oni będą pocieszeni. **5** Szczęśliwi łagodni, ponieważ oni
²⁸¹⁶ ¹⁰⁹³ ³¹⁰⁷ ³⁹⁸³ ¹³⁴³ ²⁵³²
odziedziczą ziemię. **6** Szczęśliwi odczuwający głód sprawiedliwości i
¹³⁷² ³⁷⁵⁴ ⁸⁴⁶ ⁵⁵²⁶ ³¹⁰⁷ ¹⁶⁵⁵ ³⁷⁵⁴
pragnący (jej), bo oni będą nakarmieni. **7** Szczęśliwi litościwi, ponieważ
⁸⁴⁶ ¹⁶⁵³ ³¹⁰⁷ ²⁵¹³ ²⁵⁸⁸ ³⁷⁵⁴ ⁸⁴⁶ ³⁷⁰⁰ ²³¹⁶
oni litości dostąpią. **8** Szczęśliwi czyści sercem, bo oni zobaczą Boga.
³¹⁰⁷ ¹⁵¹⁸ ³⁷⁵⁴ ⁸⁴⁶ ²⁵⁶⁴ ⁵²⁰⁷ ²³¹⁶ ³¹⁰⁷ **9** Szczęśliwi pokój czyniący, bo oni będą nazwani synami Boga. **10** Szczęśliwi
¹³⁷⁷ ¹⁷⁵² ¹³⁴³ ³⁷⁵⁴ ⁸⁴⁶ ²⁰⁷⁶ ⁹³² ³⁷⁷²
prześladowani z powodu sprawiedliwości, ponieważ ich jest królestwo niebios.
³¹⁰⁷ ²⁰⁷⁵ ³⁷⁵² ³⁶⁷⁹ ⁵²⁰⁹ ³⁶⁷⁹ ²⁵³² ¹³⁷⁷ ²⁵³² ²⁰³⁶ **11** Szczęśliwi jesteście, gdy robią wam wyrzuty, i prześladują, i mówią
³⁹⁵⁶ ⁴¹⁹⁰ ⁴⁴⁸⁷ ²⁵⁹⁶ ⁵²¹⁶ ⁵⁵⁷⁴ ¹⁷⁵² ¹⁷⁰⁰ ⁵⁴⁶³ **12** Radujcie się
²⁵³² ²¹ ³⁷⁵⁴ ³⁴⁰⁸ ⁵²¹⁶ ⁴¹⁸³ ¹⁷²² ³⁷⁷²
i niezmierznie się cieszcie, ponieważ zapłata wasza wielka w niebiosach.
³⁷⁷⁹ ¹⁰⁶³ ¹³⁷⁷ ⁴³⁹⁶ ⁴²⁵³ ⁵²¹⁶ ⁵²¹⁰ ²⁰⁷⁵ ²¹⁷ **13** Wy jesteście solą
¹⁰⁹³ ¹⁴³⁷ ¹¹⁶¹ ²¹⁷ ³⁴⁷¹ ¹⁷²² ⁵¹⁰¹ ²³³
ziemi. Gdyby zaś sól stała się bezużyteczna, [-] czym będzie posolona?
¹⁵¹⁹ ³⁷⁶² ²⁴⁸⁰ ²⁰⁸⁹ ²⁴⁸⁰ ¹⁴⁸⁷ ³³⁶¹ ⁹⁰⁶ ¹⁸⁵⁴ ²⁵³²
Na nic się już (nie) przydaje. Czy nie (na) wyrzucenie na zewnątrz i
²⁶⁶² ⁵²⁵⁹ ⁴⁴⁴ ⁵²¹⁰ ²⁰⁷⁵ ⁵⁴⁵⁷ ²⁸⁸⁹ ³⁷⁵⁶ ¹⁴¹⁰
zdeptanie przez ludzi? **14** Wy jesteście światłem świata. Nie jest w stanie

²⁹²⁸ukryć⁴¹⁷² się²⁷⁴⁹ miasto, ¹⁸⁸³położone³⁷³⁵ na³⁷⁶¹ górze. **15** ²⁵⁴⁵I³⁰⁸⁸ nie²⁵³² zapala⁵⁰⁸⁷ (nikt) ⁸⁴⁶lampy, ⁵²⁵⁹[-]³⁴²⁶
²³⁵umieszczając¹⁹⁰⁹ ją³⁰⁸⁷ pod²⁵³² korcem, ²⁹⁸⁹lecz³⁹⁵⁶ na¹⁷²² podstawie; ³⁶¹⁴i³⁷⁷⁹ świeci²⁹⁸⁹ wszystkim⁵²¹⁶ w⁵⁴⁵⁷
¹⁷¹⁵domu. **16** ⁴⁴⁴Tak³⁷⁰⁴ niech¹⁴⁹² rozświeci⁵²¹⁶ się¹⁷²² wasze³⁷⁷² światło³³⁶¹ przed³⁵⁴³ ludźmi, ³⁷⁵⁴aby²⁰⁶⁴ dostrzegli²⁶⁴⁷
²³⁵wasze⁴¹³⁷ piękne²⁸¹ czyny¹⁰⁶³ i³⁰⁰⁴ uwielbili⁵²¹³ Ojca²¹⁹³ waszego³⁰² w³⁹²⁸ niebiosach. **17** ³⁷⁷²Nie²⁵³² sądzicie,³³⁶¹
³⁷⁵⁴że²⁰⁶⁴ przyszedłem²⁶⁴⁷ zniszczyć²³⁵ Torę⁴¹³⁷ lub²⁸¹ Proroków. ¹⁰⁶³Nie³⁰⁰⁴ przyszedłem⁵²¹³ zniszczyć, ²¹⁹³lecz³⁰²
³⁹²⁸wypełnić. **18** ³⁷⁷²Zaprawdę²⁵³² bowiem³³⁶¹ mówię⁵²¹³ wam: ²¹⁹³aż³⁰² do³⁹²⁸ [-] ³⁷⁷²przemienięcia²⁵³² nieba³³⁶¹ i³⁹²⁸
³⁷⁷²ziemi, ²⁵³²jedna³³⁶¹ jota⁵²¹³ lub²¹⁹³ jedna³⁰² kreska³⁹²⁸ nie³³⁶¹ [-] ³⁷⁷²przemienie²⁵³² z³³⁶¹ Tory, ³⁹²⁸aż³⁰² [-] ³⁹²⁸wszystko²⁵³²
³⁷⁷²się²⁵³² stanie. **19** ³⁷⁷²Gdyby²⁵³² więc³³⁶¹ ktoś⁵²¹³ rozwiązał³⁰⁰⁴ jedno⁵²¹³ z²¹⁹³ tych³⁰² ³⁹²⁸najmniejszych²⁵³²
³⁷⁷²przykazań²⁵³² i³³⁶¹ uczył⁵²¹³ tak³⁰⁰⁴ ludzi, ²¹⁹³najmniejszym³⁰² ³⁹²⁸będzie²⁵³² nazwany³³⁶¹ w⁵²¹³ królestwie²⁵³²
³⁷⁷²niebios. ²⁵³²Kto³³⁶¹ zaś⁵²¹³ [-] ³⁷⁷²by²⁵³² czynił³³⁶¹ i⁵²¹³ uczył, ²¹⁹³ten³⁰² wielkim³⁹²⁸ ²⁵³²będzie³³⁶¹ nazwany⁵²¹³ w²⁵³²
³⁷⁷²królestwie²⁵³² niebios. **20** ³⁷⁷²Albowiem²⁵³² mówię³³⁶¹ wam, ⁵²¹³że³⁰⁰⁴ jeśli⁵²¹³ by³⁰⁰⁴ wasza⁵²¹³ sprawiedliwość¹³⁴³
³³⁶¹nie⁴⁰⁵² była⁴¹¹⁹ pełniejsza, ¹¹²²była²⁵³² pełniejsza, ⁵³³⁰(niż)⁵³³⁰ ²⁵³²znawców⁵³³⁰ Pisma⁵³³⁰ i⁵³³⁰ faryzeuszów,
³⁷⁵⁶nie³³⁶¹ [-] ¹⁵²⁵wejdziecie¹⁵¹⁹ do⁹³² królestwa³⁷⁷² niebios. **21** ¹⁹¹Słyszeliście,³⁷⁵⁴ że⁴⁴⁸³ powiedziano
⁷⁴⁴przodkom: ³⁷⁵⁶nie⁵⁴⁰⁷ będziesz¹¹⁶¹ zabijał, ³⁷³⁹a³⁰² kto⁵⁴⁰⁷ (by) ¹⁷⁷⁷[-] ²⁰⁷¹zabił, ²⁹²⁰podlegać⁸⁰ będzie⁸⁰ sądowi.
22 ¹⁴⁷³Ja¹¹⁶¹ zaś³⁰⁰⁴ mówię⁵²¹³ wam, ³⁷⁵⁴że³⁹⁵⁶ każdy, ³⁵⁸⁸kto³⁷¹⁰ się¹⁵⁰⁰ gniewa⁸⁰ ⁸⁴⁶bez¹⁷⁷⁷ powodu⁸⁴⁶ (na)⁸⁰ brata
⁸⁴⁶swego, ¹⁷⁷⁷podlegać²⁰⁷¹ będzie²⁹²⁰ sądowi. ¹¹⁶¹A³⁷³⁹ ³⁰²kto²⁰³⁶ ⁸⁴⁶[-] ⁸⁰by⁸⁰ powiedział⁸⁰ swemu⁸⁰ bratu:
⁴⁴⁶⁹„pusta¹⁷⁷⁷ głowo”, ²⁰⁷¹podlegać⁴⁸⁹² będzie¹¹⁶¹ sanhedrynowi. ³⁷³⁹A³⁰² ²⁰³⁶kto²⁰³⁶ ²⁰³⁶[-] ²⁰³⁶by²⁰³⁶ powiedział:
³⁴⁷⁴„bezbożniku”, ¹⁷⁷⁷podlegać²⁰⁷¹ będzie¹⁵¹⁹ [-] ⁴⁴⁴²ogniowi¹⁰⁶⁷ Gehenny. **23** ¹⁴³⁷Jeśli³⁷⁶⁷ więc⁴³⁷⁴ przyniesiesz
¹⁴³⁵dar⁴⁶⁷⁵ swój¹⁹⁰⁹ na²³⁷⁹ ołtarz²⁵³² i¹⁵⁶³ tam³⁴¹⁵ przypomnisz³⁷⁵⁴ sobie, ⁴⁶⁷⁵że⁸⁰ twój²¹⁹² brat⁵¹⁰⁰ ma⁵¹⁰⁰ coś
²⁵⁹⁶przeciwko⁴⁶⁷⁵ tobie, **24** ⁸⁶³pozostaw¹⁵⁶³ tam¹⁴³⁵ dar⁴⁶⁷⁵ swój¹⁷¹⁵ przed²³⁷⁹ ołtarzem, ²⁵³²i⁵²¹⁷ idź⁴⁴¹² najpierw
¹²⁵⁹pojednać⁴⁶⁷⁵ się⁸⁰ ze²⁵³² swoim⁵¹¹⁹ bratem, ²⁰⁶⁴a⁴³⁷⁴ wtedy¹⁴³⁵ przyjdź, ⁴⁶⁷⁵przynosząc⁴⁶⁷⁵ dar⁴⁶⁷⁵ swój.
25 ²⁴⁶⁸Odmień²¹³² relacje⁴⁷⁶ Odmień⁴⁶⁷⁵ relacje⁵⁰³⁵ z²¹⁹³ przeciwnikiem³⁷⁵⁵ swoim³⁷⁵⁵ szybko, ¹⁴⁸⁸dopóki³³²⁶ [-]
⁸⁴⁶jesteś¹⁷²² z³⁵⁹⁸ nim³³⁷⁹ w⁴⁷⁶ drodze, ³³⁷⁹aby³⁸⁶⁰ przeciwnik⁴⁵⁷¹ nie²⁹²³ wydał²⁵³² cię²⁹²³ sędziemu, ³⁸⁶⁰a⁴⁵⁷¹ sędzia
³⁸⁶⁰wydałby⁴⁵⁷¹ cię⁵²⁵⁷ podwładnemu, ²⁵³²i⁹⁰⁶ wrzucono¹⁵¹⁹ by⁵⁴³⁸ cię²⁸¹ do²⁸¹ więzienia. **26** ³⁰⁰⁴Zaprawdę⁴⁶⁷¹
³⁷⁵⁶powiadam³³⁶¹ ci: ¹⁸³¹Nie¹⁵⁶⁴ [-] ²¹⁹³wyjdiesz³⁰² stamtąd, ⁵⁹¹dopóki²⁰⁷⁸ [-] ²⁰⁷⁸nie²⁰⁷⁸ oddasz²⁰⁷⁸ ostatniej

czwartej części asa. ²⁸³⁵ **27** ¹⁹¹ Słyszeliście, że ³⁷⁵⁴ powiedziano ⁴⁴⁸³ Nie cudzołóż. ³⁷⁵⁶ **28** ³⁴³¹ Ale ¹⁴⁷³ ja ⁵²¹³ wam ³⁰⁰⁴ mówię, że ³⁷⁵⁴ każdy, kto ³⁹⁵⁶ patrzy na ⁹⁹¹ kobietę, aby ¹¹³⁵ jej ⁴³¹⁴ pożądać, już ⁸⁴⁶ ¹⁹³⁷ popełnił ²²³⁵ z nią ³⁴³¹ cudzołóstwo ¹⁷²² w ⁸⁴⁶ swoim ²⁵⁸⁸ sercu. **29** ¹¹⁶¹ A ¹⁴⁸⁷ jeżeli ⁴⁶⁷⁵ twoje ¹¹⁸⁸ prawe ³⁷⁸⁸ oko ⁴⁶²⁴ sprawia, że ⁴⁵⁷¹ upadasz, ¹⁸⁰⁷ sprawia, że upadasz, ⁸⁴⁶ wyrwij je ²⁵³² i ⁹⁰⁶ odrzuć z dala od ⁵⁷⁵ siebie. ⁴⁶⁷⁵ Pożyteczniej ⁴⁸⁵¹ bowiem ¹⁰⁶³ jest dla ciebie, ⁴⁶⁷¹ aby ²⁴⁴³ stracić ⁶²² jeden ¹⁵²⁰ z ⁴⁶⁷⁵ twoich ³¹⁹⁶ członków, a ²⁵³² nie ³³⁶¹ (żeby) ³⁶⁵⁰ całe ⁴⁶⁷⁵ twoje ⁴⁹⁸³ ciało ⁹⁰⁶ było ¹⁵¹⁹ wrzucone ¹⁰⁶⁷ do ²⁵³² Gehenny. **30** ¹⁴⁸⁷ A ⁴⁶⁷⁵ jeżeli ¹¹⁸⁸ twoja ⁵⁴⁹⁵ prawa ⁴⁶²⁴ ręka ⁴⁵⁷¹ sprawia, że ¹⁵⁸¹ upadasz, ⁸⁴⁶ sprawia, że upadasz, ²⁴⁴³ wytnij ją ⁶²² i ¹⁵²⁰ odrzuć z dala od ⁴⁶⁷⁵ siebie. Pożyteczniej ⁴⁸⁵¹ bowiem ¹⁰⁶³ jest dla ciebie, aby ⁴⁶⁷¹ stracić ²⁴⁴³ jeden ⁶²² z ¹⁵²⁰ twoich ⁴⁶⁷⁵ członków, a ³¹⁹⁶ nie ²⁵³² (żeby) ³⁶⁵⁰ całe ⁴⁶⁷⁵ twoje ⁴⁹⁸³ ciało ⁹⁰⁶ było ¹⁵¹⁹ wrzucone ¹⁰⁶⁷ do ¹³²⁵ Gehenny. **31** ⁴⁴⁸³ Powiedziano ¹¹⁶¹ też, że ³⁷⁵⁴ kto ³⁷³⁹ by ³⁰² uwolnił ⁶³⁰ swoją ⁸⁴⁶ żonę, ¹¹³⁵ niech ¹³²⁵ jej ⁸⁴⁶ da ¹⁰⁶⁷ akt ⁶⁴⁷ uwolnienia. **32** ¹¹⁶¹ Lecz ¹⁴⁷³ ja ⁵²¹³ wam ³⁰⁰⁴ mówię, że ³⁷⁵⁴ kto ³⁷³⁹ by ³⁰² uwolnił ⁶³⁰ swoją ⁸⁴⁶ żonę – ¹¹³⁵ z ³⁹²⁴ wyjątkiem, ³⁰⁵⁶ gdy ⁴²⁰² mowa ⁴¹⁶⁰ o ⁸⁴⁶ nierządzie – ³⁴²⁹ czyni ²⁵³² ją ¹⁴³⁷ cudzołożną. ³⁷³⁹ A ⁶³⁰ gdyby ¹⁰⁶⁰ ktoś ³⁴²⁹ uwolnioną ¹⁹¹ wziął za żonę – ³⁸²⁵ cudzołoży. **33** ⁴⁴⁸³ Słyszeliście ¹⁹¹ też, że ³⁷⁵⁴ powiedziano ⁴⁴⁸³ przodkom: ⁷⁴⁴ Nie ³⁷⁵⁶ będziesz ¹⁹⁶⁴ fałszywie ¹¹⁶¹ przysięgał, ⁵⁹¹ ale ²⁹⁶² oddasz ⁴⁶⁷⁵ Panu ³⁷²⁷ swe ³⁷⁵⁴ przysięgi. **34** ¹¹⁶¹ Ale ¹⁴⁷³ ja ⁵²¹³ wam ³⁰⁰⁴ mówię: ³⁶⁵⁴ W ³³⁶¹ ogóle ³⁶⁶⁰ nie ³³⁸³ przysięgajcie – ¹⁷²² ani ³⁷⁷² na ³⁷⁵⁴ niebiososa, ²⁰⁷⁶ ponieważ ²³⁶² są ²³¹⁶ tronem ³³⁸³ Boga. **35** ¹⁷²² Ani ¹⁰⁹³ na ³⁷⁵⁴ ziemię, ²⁰⁷⁶ ponieważ ⁵²⁸⁶ jest ⁴²²⁸ podnóżkiem ⁸⁴⁶ nóg ³⁷⁵⁴ jego. ³³⁸³ Ani ¹⁵¹⁹ na ²⁴¹⁴ Jeruzolimę, ³⁷⁵⁴ ponieważ ²⁰⁷⁶ jest ⁴¹⁷² miastem ³¹⁷³ wielkiego ⁹³⁵ króla. **36** ³³⁸³ Ani ¹⁷²² na ⁴⁶⁷⁵ swoją ²⁷⁷⁶ głowę ³³⁸³ nie ³⁶⁶⁰ będziesz ³⁷⁵⁴ przysięgał, ³⁷⁵⁶ ponieważ ¹⁴¹⁰ nie ¹⁵²⁰ jesteś ²³⁵⁹ w ³⁷⁵⁴ stanie ¹⁴¹⁰ jednego ³⁴⁸³ włosa ⁴¹⁶⁰ uczynić ³⁰²² białym ²²²⁸ albo ³¹⁸⁹ czarnym. **37** ¹¹⁶¹ Ale ⁵²¹⁶ wasza ³⁰⁵⁶ mowa ²⁰⁷⁷ niech ³⁴⁸³ będzie: ³⁴⁸³ Tak – ³⁷⁵⁶ tak, ³⁷⁵⁶ nie – ¹¹⁶¹ nie. ³⁵⁸⁸ A ⁴⁰⁵³ co ⁵¹³⁰ ponadto, ¹⁵³⁷ to ⁴¹⁹⁰ od ²⁰⁷⁶ złego ¹⁹¹ pochodzi. **38** ³⁷⁵⁴ Słyszeliście, że ⁴⁴⁸³ powiedziano: ³⁷⁸⁸ „Oko ⁴⁷³ za ³⁷⁸⁸ oko” ²⁵³² oraz ³⁵⁹⁹ „zab ⁴⁷³ za ³⁵⁹⁹ zab”. **39** ¹¹⁶¹ Ale ¹⁴⁷³ ja ⁵²¹³ wam ³⁰⁰⁴ mówię: ³³⁶¹ Nie ⁴³⁶ przeciwstawiajcie ⁴¹⁹⁰ się ²³⁵ złemu, ³⁷⁴⁸ ale ⁴⁴⁷⁴ jeśli ⁴⁵⁷¹ ktoś ¹⁹⁰⁹ uderzy ¹¹⁸⁸ cię ⁴⁶⁰⁰ w ⁴⁷⁶² prawy ⁸⁴⁶ policzek, ²⁵³² zwróć ku niemu ²⁴³ i ²⁵³² drugi. **40** ⁴⁷⁶² A ⁸⁴⁶ temu, ²⁵³² kto ³⁵⁸⁸ chce ²³⁰⁹ się ⁴⁶⁷¹ z ²⁹¹⁹ tobą ²⁵³² sądzić ²⁹⁸³ i ⁴⁶⁷⁵ wziąć ⁵⁵⁰⁹ twoją ⁸⁶³ szatę ⁸⁴⁶ spodnią, ²⁵³² zostaw ²⁴⁴⁰ mu ³⁷⁴⁸ i ⁴⁵⁷¹ szatę ²⁵³² wierzchnią. **41** ²⁹ I ¹⁵²⁰ ktokolwiek ³⁴⁰⁰ cię ⁵²¹⁷ zmusza ³³²⁶ (do) ⁸⁴⁶ jednej ¹⁴¹⁷ mili, ³⁵⁸⁸ przejdź ⁴⁵⁷¹ z ¹⁵⁴ nim ¹³²⁵ dwie. **42** ³⁵⁸⁸ Temu, ⁴⁵⁷¹ kto ¹⁵⁴ cię ¹³²⁵ prosi, ¹³²⁵ daj,

2532 3588 2309 575 4675 1155 3361 654 191
a od tego, kto chce od ciebie pożyczyć, nie odwracaj się. **43** Słyszeliście,
3754 4483 25 4675 4139 2532 4675 2190
że powiedziano: Będiesz miłował swego bliźniego, a swego nieprzyjaciela
będziesz nienawidził? **44** A ja wam mówię: Miłujcie waszych nieprzyjaciół,
2127 3588 5209 2672 2573 4160 3588 5209
błogosławcie tym, którzy wam złorzeczą, dobrze czyńcie tym, którzy was
3404 2532 4336 5228 3588 5209 1908 2532 1377
nienawidzą oraz módlcie się za tych, którzy was oczerniają i prześladują
5209 **45** abyście stali się synami waszego Ojca w niebiosach. Ponieważ jego
2246 393 1909 4190 2532 18 2532 1026 1909 1342 2532
słońce wschodzi nad złymi i dobrymi, i deszcz zsyła na sprawiedliwych i
94 1437 1063 25 3588 5209 25
niesprawiedliwych. **46** Gdybyście bowiem miłowali tych, którzy was miłują,
5101 2192 3408 3780 4160 846 2532 5057 2532
jaką macie zapłatę? Czy nie czynią tego także poborcy podatków? **47** I
1437 782 3440 5216 5384 5101 4053 4160 3780
jeśli pozdrawiacie tylko waszych przyjaciół, cóż ponadto czynicie? Czy nie
4160 3779 2532 5057 5210 3767 2071 5046 5618
czynią tego także poborcy podatków? **48** Wy zatem bądźcie doskonali, jak
5046 2076 5216 3962 3588 1722 3772
doskonały jest wasz Ojciec, który jest w niebiosach.

6¹ Pilnujcie się, (by) waszego gestu miłosierdzia nie czynić przed ludźmi
(po to), aby was widzieli, bo inaczej inaczej nie będziecie mieli
3408 3844 5216 3962 3588 1722 3772 3767 3752 4160
zapłaty u waszego Ojca – tego w niebiosach. **2** Dlatego, gdy czynisz
1654 3361 4537 1715 4675 5618 4160 5273 1722 4864
gest miłosierdzia, nie trąb przed sobą, jak to robią hipokryci w synagogach
2532 1722 4505 3704 1392 5259 444 281 3004 5213
i na ulicach, aby być chwalonymi przez ludzi. Zaprawdę powiadam wam:
568 846 3408 **3** Gdy ty czynisz gest miłosierdzia, niech nie
1097 4675 710 5101 4160 4675 1188 3704 4675 1654
wie twoja lewa (ręka), co czyni twoja prawa, **4** aby twój gest miłosierdzia
5600 1722 2927 2532 4675 3962 991 1722 2927 846 591 4671 1722
pozostał w ukryciu, a twój Ojciec, który widzi w ukryciu, on odda ci w
5318 **5** A gdy się modlicie, nie bądźcie jak hipokryci. Ponieważ
5368 4336 2476 1722 4864 2532 1722 1137 4113 3704
kochają się modlić, stojąc w synagogach i na narożnikach ulic, aby
302 5316 444 281 3004 5213 3754 568 846
[-] pokazać się ludziom. Zaprawdę powiadam wam, że odbierają swoją
3408 1161 3752 4771 4336 1525 1519 4675 5009 2532 2808 2374
zapłatę. **6** Ale gdy ty się modlisz, wejdź do swego pokoju i zamknij drzwi
4675 4336 4675 3962 3588 1722 2927 2532 4675 3962
swoje, modląc się do twego Ojca, który jest w ukryciu. A twój Ojciec,

który widzi⁹⁹¹ w¹⁷²² ukryciu, odda²⁹²⁷ ci⁵⁹¹ w⁴⁶⁷¹ sposób¹⁷²² jawny.⁵³¹⁸ **7** ¹¹⁶¹A ⁴³³⁶modłać się, ³³⁶¹nie
 paplajcie⁹⁴⁵ jak poganie, ponieważ⁵⁶¹⁸ sądzą¹⁴⁸², że¹⁰⁶³ z¹³⁸⁰ powodu³⁷⁵⁴ swojej wielomówności¹⁷²²
 będą¹⁵²² wysłuchani.⁸ ³⁷⁶⁷Więc ³³⁶¹nie ³⁶⁶⁶upodobniajcie się ⁸⁴⁶do nich, ¹⁰⁶³bowiem wasz Ojciec⁵²¹⁶
 dostrzega¹⁴⁹², jakie³⁷³⁹ macie potrzeby, zanim²¹⁹² wy go poprosicie.⁵⁵³² **9** ⁴²⁵³Wy więc tak⁵²⁰⁹
 się⁸⁴⁶ módlcie: ¹⁵⁴Nasz Ojczy⁴³³⁶ w²²⁵⁷ niebiosach, ³⁹⁶²niech¹⁷²² będzie³⁷⁷² uświęcone³⁷ twoje imię.⁴⁶⁷⁵
10 ²⁰⁶⁴Niech⁴⁶⁷⁵ przyjdzie⁹³² twoje królestwo. ¹⁰⁹⁶Niech⁴⁶⁷⁵ się²³⁰⁷ dzieje⁵⁶¹³ twoja wola: ¹⁷²²jak¹⁹⁶⁷ w
 niebiosach, ³⁷⁷²(tak) ²⁵³²i ¹⁹⁰⁹na ¹⁰⁹³ziemi. **11** ¹³²⁵Daj nam dzisiaj naszego codziennego
 chleba.⁷⁴⁰ **12** ²⁵³²I ⁸⁶³odpuść nam długi nasze, ²²⁵⁴jak ³⁷⁸³i ²²⁵⁷my odpuszczamy naszym
 dłużnikom.³⁷⁸¹ **13** ²⁵³²I ³³⁶¹nie ¹⁵³³wprowadzaj nas w ²²⁴⁸doświadczenie, ¹⁵¹⁹ale ³⁹⁸⁶wybaw nas
 od zła, ⁵⁷⁵ponieważ ⁴¹⁹⁰twoje ³⁷⁵⁴jest ⁴⁶⁷⁵królestwo ²⁰⁷⁶i ⁹³²moc, ²⁵³²i ¹⁴¹¹chwała ²⁵³²na ¹³⁹¹wieczność.¹⁵¹⁹
14 ²⁸¹Amen. ¹⁴³⁷Jeśli ¹⁰⁶³bowiem ⁸⁶³odpuścicie ⁴⁴⁴ludziom ⁸⁴⁶ich upadki, ³⁹⁰⁰odpuści ⁸⁶³i ²⁵³²wam
 Ojciec³⁹⁶² wasz ⁵²¹⁶niebiański. ³⁷⁷⁰**15** ¹⁴³⁷Gdybyście ¹¹⁶¹jednak ³³⁶¹nie ⁸⁶³odpuścili ⁴⁴⁴ludziom ⁸⁴⁶ich
 upadków, ³⁹⁰⁰to ³⁷⁶¹i Ojciec wasz ³⁹⁶²nie ⁵²¹⁶odpuści ³⁷⁶¹upadków waszych. **16** ¹¹⁶¹A ³⁷⁵²gdy ³⁵²²pościcie,
 nie ³³⁶¹stawajcie się ¹⁰⁹⁶smutni ⁴⁶⁵⁹jak ⁵⁶¹⁸hipokryci; ⁵²⁷³niszczą ⁸⁵³bowiem ¹⁰⁶³swoje oblicza, ⁸⁴⁶aby
 pokazać⁵³¹⁶ się ⁴⁴⁴ludziom, ³⁵²²że ²⁸¹poszczą. ³⁰⁰⁴Zaprawdę ⁵²¹³powiadam ³⁷⁵⁴wam, ⁵⁶⁸że otrzymują
 zapłatę³⁴⁰⁸ swoją. ⁸⁴⁶**17** ¹¹⁶¹Ale ⁴⁷⁷¹ty, ³⁵²²gdy ²¹⁸pościsz, ⁴⁶⁷⁵namaść ²⁷⁷⁶swoją głowę ²⁵³²i ³⁵³⁸umyj ⁴⁶⁷⁵swoje
 oblicze; **18** ⁴³⁸³Aby ³⁷⁰⁴nie ³³⁶¹ludziom ⁴⁴⁴ukazać, ⁵³¹⁶(że) ³⁵²²pościsz, ²³⁵lecz ⁴⁶⁷⁵twojemu Ojcu,
 który³⁵⁸⁸ jest ¹⁷²²w ²⁹²⁷ukryciu; ²⁵³²a ⁴⁶⁷⁵twój Ojciec, ³⁵⁸⁸który widzi ⁹⁹¹w ¹⁷²²ukryciu, ²⁹²⁷odda ci⁴⁶⁷¹
19 ³³⁶¹nie ²³⁴³gromadźcie ⁵²¹³sobie ²³⁴⁴skarbów ¹⁹⁰⁹na ¹⁰⁹³ziemi, ³⁶⁹⁹gdzie ⁴⁵⁹⁷mól ²⁵³²i ¹⁰³⁵rdza ⁸⁵³niszczą, ²⁵³²i
 gdzie ³⁶⁹⁹złodzieje ²⁸¹²podkopują się ¹³⁵⁸i ²⁵³²kradną; **20** ¹¹⁶¹Ale ²³⁴³gromadźcie ⁵²¹³sobie ²³⁴⁴skarby
 w ¹⁷²²niebiosach, ³⁷⁷²gdzie ³⁶⁹⁹ani ³⁷⁷⁷mól, ⁴⁵⁹⁷ani ³⁷⁷⁷rdza ¹⁰³⁵(nie) ⁸⁵³niszczą ²⁵³²i ³⁶⁹⁹gdzie ²⁸¹²złodzieje ³⁷⁵⁶nie
 podkopują się ¹³⁵⁸i ³⁷⁶¹nie ²⁸¹³kradną. **21** ³⁶⁹⁹Gdzie ¹⁰⁶³bowiem ²⁰⁷⁶jest ²³⁴⁴skarb ⁵²¹⁶wasz, ¹⁵⁶³tam ²⁰⁷¹będzie ²⁵³²i
 serce²⁵⁸⁸ wasze. **22** ⁵²¹⁶Lampą ³⁰⁸⁸(dla) ⁴⁹⁸³ciała ²⁰⁷⁶jest ³⁷⁸⁸oko. ¹⁴³⁷Jeśli ³⁷⁶⁷więc ⁴⁶⁷⁵twoje ³⁷⁸⁸oko ⁵⁶⁰⁰jest ⁵⁷³szczerze,
 całe ³⁶⁵⁰ciało ⁴⁹⁸³twoje ⁴⁶⁷⁵jest ²⁰⁷¹jasne. **23** ¹⁴³⁷Jeśli ¹¹⁶¹zaś ⁴⁶⁷⁵twoje ³⁷⁸⁸oko ⁵⁶⁰⁰jest ⁴¹⁹⁰złe, ³⁶⁵⁰całe ⁴⁶⁷⁵twoje ⁴⁹⁸³ciało
 jest ²⁰⁷¹ciemne. ⁴⁶⁵²Jeśli ¹⁴⁸⁷więc ³⁷⁶⁷światło ⁵⁴⁵⁷w ¹⁷²²tobie ⁴⁶⁷¹jest ²⁰⁷⁶ciemnością, ⁴⁶⁵⁵jakże ⁴²¹⁴wielka (to)

ciemność. ⁴⁶⁵⁵**24** Nikt nie ³⁷⁶²jest w stanie ¹⁴¹⁰dwom panom służyć, gdyż albo ¹⁴¹⁷jednego ²⁹⁶²znienawidzi, a ¹³⁹⁸drugiego ¹⁰⁶³umiłuje, albo ²²²⁸jednego ¹⁵²⁰będzie się trzymał, a ³⁴⁰⁴drugim ²⁵³²pogardzi. ²⁰⁸⁷Nie ²⁷⁰⁶jesteście w stanie ³⁷⁵⁶służyć Bogu i ¹⁴¹⁰mamonie. ¹³⁹⁸**25** Dlatego ²³¹⁶mówię wam: Nie ²⁵³²troszczcie się o ³¹²⁶waszą duszę, co ¹²²³będziecie jeść albo ⁵¹²⁴co ³⁰⁰⁴będziecie pić, ⁵²¹³ani o ³³⁶¹wasze ciało, co ³³⁰⁹(nań) ⁵²¹⁶przyoblec. ⁵⁵⁹⁰Czy ⁵¹⁰¹dusza ⁵³¹⁵nie ²⁵³²jest ⁵¹⁰¹co ⁴⁰⁹⁵będziecie pić, ³³⁶⁶ani o ⁵²¹⁶wasze ciało, co ⁴⁹⁸³(nań) ⁵¹⁰¹przyoblec. ¹⁷⁴⁶Czy ³⁷⁸⁰dusza ⁵⁵⁹⁰nie ³⁷⁸⁰jest ²⁰⁷⁶co ⁴¹¹⁹będziecie pić, ⁵¹⁶⁰ani o ²⁵³²wasze ciało, co ⁴⁹⁸³(nań) ¹⁷⁴²przyoblec? ¹⁶⁸⁹**26** Popatrzcie na ptaki ¹⁵¹⁹niebios, że ⁵⁹⁶nie ²⁵³²sieją ani ³⁷⁷²(nie) ³⁷⁵⁴znają, ani ⁴⁶⁸⁷(nie) ³⁷⁶¹zbierają do magazynów, a ³⁹⁶²Ojciec ⁵²¹⁶wasz niebiański ³⁷⁷⁰żywi je. ⁵¹⁴²Czy ⁸⁴⁶wy ³⁷⁵⁶nie ⁵²¹⁰(jesteście) ³⁷⁵⁶dużo ³¹²³ważniejsi, ¹³⁰⁸(niż) ⁸⁴⁶Ojciec ¹¹⁶¹wasz niebiański ⁵¹⁰¹żywi je. ¹⁵³⁷Czy ⁵²¹⁶wy ³³⁰⁹nie ¹⁴¹⁰(jesteście) ⁴³⁶⁹dużo ¹⁹⁰⁹ważniejsi, ⁸⁴⁶(niż) ²²⁴⁴Ojciec ¹⁵²⁰wasz niebiański ⁴⁰⁸³żywi je. ²⁵³²**27** A ⁴⁰¹²kto ¹⁷⁴²z ⁵¹⁰¹was, ³³⁰⁹troszcząc się, ¹⁴¹⁰jest w stanie ⁴³⁶⁹dodać do swego ¹⁹⁰⁹wzrostu ⁸⁴⁶jeden ²⁶⁴⁸łokieć? ¹⁵²⁰**28** A ⁴⁰⁸³o ²⁵³²odzieniu ⁴⁰¹²dla czego ¹⁷⁴²się ⁵¹⁰¹troszczycie? ³³⁰⁹Przypatrzcie się ²⁶⁴⁸liliom ²⁹¹⁸polnym, jak ⁶⁸rosną. ⁴⁴⁵⁹Nie ⁸³⁷trudzą się, ³⁷⁵⁶ani ²⁸⁷²(nie) ³⁷⁶¹przędą; ³⁵¹⁴**29** A ¹¹⁶¹mówię ³⁰⁰⁴wam, że ⁵²¹³nawet ³⁷⁵⁴Salomon ³⁷⁶¹w ⁴⁶⁷²całej ¹⁷²²chwale ³⁹⁵⁶swojej ¹³⁹¹(nie) ⁸⁴⁶był ⁵⁶¹³(tak) ⁴⁰¹⁶odziany, ⁵⁶¹³jak ¹⁵²⁰jedna ⁵¹³⁰z nich. ¹⁴⁸⁷**30** Jeśli ¹¹⁶¹więc ⁵⁵²⁸trawę ⁶⁸polną, ⁵⁶⁰⁷która ⁴⁵⁹⁴dziś ⁵⁶⁰⁷jest, ²⁵³²a ⁸³⁹jutro ¹⁵¹⁹do ²⁸²³pieca ¹⁵²⁰będzie ⁹⁰⁶wrzucona, ²³¹⁶Bóg ³⁷⁷⁹tak ²⁹⁴odziewa, ³⁷⁵⁶(czyż) ⁴¹⁸³nie ³¹²³dużo ⁵²⁰⁹bardziej ¹⁵²⁰was, ³⁶⁴⁰(ludzie) ³³⁶¹małej ³³⁰⁹wiary? ³⁷⁶⁷**31** Nie ³⁰⁰⁴troszczcie się ⁵¹⁰¹więc, ⁵³¹⁵mówiąc: ²²²⁸Cóż ³⁹⁵⁶będziemy jeść? ⁵¹⁰¹Albo: ⁴⁰⁹⁵Co ²²²⁸będziemy pić? ⁵¹⁰¹Albo: ⁴⁰¹⁶W ¹⁰⁶³co ⁵⁰²³się ³⁹⁵⁶odziejemy? ¹⁴⁸⁴**32** Bowiem ¹⁹³⁴tego ¹⁰⁶³wszystkiego ³⁹⁶²narody ⁵²¹⁶pragną. ³⁷⁷⁰Bo ¹⁴⁹²Ojciec ³⁷⁵⁴wasz ⁵⁵³⁵niebiański ⁵¹³⁰dostrzega, że ⁵³⁷potrzebujecie ²²¹²tego ⁴⁴¹²wszystkiego. ⁹³²**33** Ale ²³¹⁶szukajcie ²⁵³²przede ⁵⁰²³wszystkim ³⁹⁵⁶królestwa ⁴³⁶⁹bożego ⁵²¹³i ⁴³⁶⁹jego ³³⁶¹sprawiedliwości, ³³⁰⁹a ³³⁶¹to ³³⁰⁹wszystko ³³⁶¹będzie ³³⁰⁹wam ³³⁶¹dodane. ³³⁶¹**34** Nie ³³⁶¹troszczcie się ³³⁰⁹więc ³³⁶¹o ³³⁰⁹jutro, ³³⁶¹bowiem ³³⁰⁹jutro ³³⁶¹będzie ³³⁰⁹się ³³⁶¹troszczyć ³³⁰⁹o ³³⁶¹siebie. ³³⁶¹Dosyć ³³⁶¹(ma) ³³⁶¹dzień ³³⁶¹zła ³³⁶¹swego.

7¹ Nie sądzcie, abyście nie ³³⁶¹byli ²⁹¹⁹osądzeni. ²⁴⁴³**2** Jakim ³³⁶¹Jakim ²⁹¹⁹bowiem ¹⁷²²sądem ³⁷³⁹sądzicie, ¹⁰⁶³(takim) ²⁹¹⁹będziecie ³³⁵⁸osądzeni, ³³⁵⁴i ³³⁵⁴jaką ³³⁵⁴jaką ³³⁵⁴miarą ³³⁵⁴mierzycie, ³³⁵⁴(taką) ³³⁵⁴będziecie ³³⁵⁴wam ³³⁵⁴odmierzone. ³³⁵⁴**3** A ¹¹⁶¹czemu ⁵¹⁰¹widzisz ⁹⁹¹źdźbło ²⁵⁹⁵w ¹⁷²²oku ³⁷⁸⁸brata ⁸⁰swego, ⁴⁶⁷⁵a ¹¹⁶¹w ¹⁷²²swoim ⁴⁶⁷⁴oku ³⁷⁸⁸belki ¹³⁸⁵nie ³⁷⁵⁶dostrzegasz? ²⁶⁵⁷**4** Albo ²²²⁸jak ⁴⁴⁵⁹powiesz ²⁰⁴⁶

bratu swojemu: Pozwól, niech wyrzucę żdźbło z oka twego, a oto belka
 (jest) w oku twoim? **5** Hipokryto, wyrzuc przede wszystkim belkę z oka
 swojego, a wtedy przejrzyś, (aby) wyrzucić żdźbło z oka brata swojego.
6 Nie dawajcie psom tęgo, co święte, ani nie rzucajcie swoich pereł przed
świnie, aby nie zdeptały ich swoimi [-] nogami, a obróciwszy się – (nie)
 roztrzaskały was. **7** Proście, a będzie wam dane; szukajcie, a znajdziecie;
 pukajcie, a będzie wam otworzone. **8** Każdy bowiem proszący – dostaje,
 a szukający – znajduje, a pukającemu będzie otworzone. **9** Albo kto z
 was jest człowiekiem, który, gdy jego syn poprosi (o) chleb, [-] kamień
 mu poda? **10** Lub gdy (o) rybę poprosi, [-] węża mu poda? **11** Jeśli więc
 wy, będąc złymi, umiecie dawać dobre dary swoim dzieciom, o ile bardziej
 Ojciec wasz w niebiosach da proszącym go (to, co) dobre. **12** Wszystko więc,
 co [-] byście chcieli, aby wam ludzie czynili, tak i wy im czyńcie. Taka
 jest bowiem Tora i Prorocy. **13** Wejdźcie przez wąską bramę. Bo szeroka
 (jest) brama i szeroka droga, która prowadzi na zniszczenie, i liczni są
 (ci, którzy) przez nią wchodzą. **14** (A) cóż za wąska (jest) brama i ciasna
droga, która prowadzi do życia, a nieliczni są, (którzy) ją znajdują. **15** Ale
wystrzegajcie się [-] falszywych proroków, którzy przychodzą do was w
 odzieniu owiec, a wewnątrz są rabującymi wilkami. **16** Po ich owocach ich
 poznacie. Czy zbiera się z ciernia kiście winogron, albo z ostu – figi? **17** Tak
 każde dobre drzewo rodzi piękne owoce, a zgniłe drzewo – rodzi złe owoce.
18 Nie jest w stanie dobre drzewo rodzić złych owoców, ani zgniłe drzewo –
rodzić pięknych owoców. **19** Każde drzewo, które nie rodzi pięknego owocu,
 jest wycinane i wrzucone w ogień. **20** A zatem [-] z ich owoców poznacie
 ich. **21** Nie każdy, który mi mówi: „Panie, Panie”, wejdzie do królestwa

niebios, ale ten, który czyni wolę mojego Ojca w niebiosach. **22** Wielu powie mi w tamtym dniu: „Panie, Panie, nie (w) twoim imieniu prorokowaliśmy? I twoim imieniem demony wyrzuciliśmy! I twoim imieniem uczyniliśmy liczne cuda!” **23** A wtedy wyznam im, że: „Nigdy was nie poznałem. Odejdźcie ode mnie, czyniący nieprawość”. **24** Każdy więc, kto tych słów moich słucha i czyni je, ten będzie podobny (do) mądrego męża, który zbudował swój dom na skale. **25** I zstąpił deszcz, i przybyły rzeki, i zawiąły wiatry, i wpadły (na) ten dom, ale nie upadł, utwierdzony był bowiem na skale. **26** A każdy, kto słucha tych słów moich, ale nie czyni ich, będzie podobny (do) głupiego męża, który zbudował swój dom na piasku. **27** I zstąpił deszcz, i przybyły rzeki, i zawiąły wiatry, i uderzyły (na) ten dom, i upadł, a upadek jego był wielki. **28** I stało się, (że) gdy Jezus dokończył tych słów, zdumiewały się tłumy nad jego nauką. **29** Albowiem Albowiem uczył ich, jak posiadający moc, a nie jak znawcy Pisma.

8 **1** A gdy on zszedł z góry, szły za nim liczne tłumy. **2** A oto trędowny podszedł, oddał mu pokłon, (i) powiedział: Panie, gdybyś zechciał, jesteś w stanie mnie oczyścić. **3** I wyciągnawszy rękę, Jezus dotknął go, mówiąc: Chcę, zostań oczyszczony. I natychmiast został oczyszczony jego trąd. **4** I powiedział mu Jezus: Uważaj, nikomu (nie) mów, ale odejść, pokaż się kapłanowi i zanieś dar, który nakazał Mojżesz, na świadectwo dla nich. **5** A gdy on wszedł do Kafarnaum, podszedł do niego setnik, prosząc go **6** i mówiąc: Panie, mój chłopiec leży w domu sparalizowany, poddawany strasznej próbie. **7** A Jezus rzekł mu: Ja przyjdę (i) go uzdrowię. **8** A setnik, odpowiadając, powiedział: Panie, nie jestem wystarczająco (godzien), abyś wszedł pod mój dach, ale powiedz tylko słowo, a mój

chłopiec ³⁸¹⁶ zostanie ²³⁹⁰ uzdrowiony. **9** ¹⁰⁶³ Bowiem ²⁵³² i ¹⁴⁷³ ja ¹⁵¹⁰ (choć) ⁴⁴⁴ jestem człowiekiem
 pod ⁵²⁵⁹ władzą, ¹⁸⁴⁹ mam pod sobą ²¹⁹² żołnierzy ⁵²⁵⁹ i ¹⁶⁸³ mówię ⁴⁷⁵⁷ temu: ²⁵³² Ruszaj. ³⁰⁰⁴ I ⁵¹²⁹ wyrusza. ⁴¹⁹⁸
 A ²⁵³² innemu: ²⁴³ Przyjdź. ²⁰⁶⁴ I ²⁵³² przychodzi. ²⁰⁶⁴ A ²⁵³² mojemu niewolnikowi: ³⁴⁵⁰ Uczyni to. ¹⁴⁰¹ I ⁴¹⁶⁰
 czyni. **10** ⁴¹⁶⁰ A ¹¹⁶¹ Jezus, ²⁴²⁴ gdy ¹⁹¹ (to) ¹⁹¹ usłyszał, ²²⁹⁶ zdziwił się ²⁵³² i ²⁰³⁶ powiedział ¹⁹⁰ idącym za
 (nim): ²⁸¹ Zaprawdę ³⁰⁰⁴ mówię ⁵²¹³ wam, ³⁷⁶¹ że nie ²¹⁴⁷ znalazłem ¹⁷²² w ²⁴⁷⁴ Izraelu ⁵¹¹⁸ tak wielkiej
 wiary. **11** ⁴¹⁰² I ¹¹⁶¹ mówię ³⁰⁰⁴ wam, ⁵²¹³ że ³⁷⁵⁴ przyjdą ²²⁴⁰ liczni ⁴¹⁸³ ze ⁵⁷⁵ wschodu ³⁹⁵ i ²⁵³² zachodu, ¹⁴²⁴ i ²⁵³²
³⁴⁷ położą się ¹⁷²² (przy stole) ⁹³² w ³⁷⁷² królestwie ³³²⁶ niebios ¹¹ z ²⁵³² Abrahamem, ²⁴⁶⁴ i ¹⁸⁵⁷ Izaakiem,
 i ²⁵³² Jakubem. **12** ²³⁸⁴ A ¹¹⁶¹ synowie ⁵²⁰⁷ królestwa ⁹³² zostaną wyrzuceni ¹⁵⁴⁴ w ¹⁵¹⁹ zewnętrzną
 ciemność. ⁴⁶⁵⁵ Tam ¹⁵⁶³ będzie ²⁰⁷¹ płacz ²⁸⁰⁵ i ²⁵³² zgrzytanie ¹⁰³⁰ zębów. **13** ²⁵³² I ²⁰³⁶ powiedział ²⁴²⁴ Jezus
 setnikowi: ¹⁵⁴³ Odejdź, ⁵²¹⁷ a ²⁵³² jak ⁵⁶¹³ uwierzyłeś, ⁴¹⁰⁰ (tak) ¹⁰⁹⁶ niech ⁴⁶⁷¹ ci ¹⁰⁹⁶ się ²⁵³² stanie. ¹⁷²² I ¹⁵⁶⁵ w tej
 chwili ⁵⁶¹⁰ został uzdrowiony ²³⁹⁰ jego ⁸⁴⁶ chłopiec. **14** ²⁵³² A ²⁴²⁴ Jezus, ²⁰⁶⁴ gdy przybył ¹⁵¹⁹ do ³⁶¹⁴ domu
 Piotra, ⁴⁰⁷⁴ zobaczył ¹⁴⁹² jego ⁸⁴⁶ teściową, ³⁹⁹⁴ leżącą ⁹⁰⁶ i ²⁵³² gorączkującą. **15** ²⁵³² I ⁴⁴⁴⁵ dotknął jej ⁶⁸⁰
 rękę, ⁵⁴⁹⁵ i ²⁵³² opuściła ⁸⁶³ ją ⁸⁴⁶ gorączka. ⁴⁴⁴⁶ I ²⁵³² wstała, ¹⁴⁵³ i ²⁵³² służyła ¹²⁴⁷ im. **16** ¹¹⁶¹ A ⁸⁴⁶ (gdy)
¹⁰⁹⁶ nastał ³⁷⁹⁸ wieczór, ⁴³⁷⁴ przyprowadzali ⁸⁴⁶ mu ⁴¹⁸³ licznych ¹¹³⁹ opętanych. ²⁵³² I ³⁰⁵⁶ słowem ¹⁵⁴⁴ wyrzucił
 duchy, ⁴¹⁵¹ oraz ²⁵³² uzdrowił ²³²³ wszystkich, ³⁹⁵⁶ którzy ²¹⁹² się ²⁵⁶⁰ źle ²¹⁹² mieli, **17** ³⁷⁰⁴ aby ⁴¹³⁷ wypełniło ³⁵⁸⁸ się
 to, ²²⁵⁷ co ⁷⁶⁹ zostało ²⁵³² powiedziane ³⁵⁵⁴ przez ⁹⁴¹ proroka ¹¹⁶¹ Izajasza, ²⁴²⁴ który ¹⁴⁹² mówił: ⁴¹⁸³ On ²¹⁹² wziął
 nasze ³⁷⁹³ słabości ⁴⁰¹² oraz ⁸⁴⁶ choroby ²⁷⁵³ zabrał. **18** ¹¹⁶¹ A ²⁴²⁴ Jezus, ¹⁴⁹² gdy zobaczył ⁴¹⁸³ liczny
 tłum ³⁷⁹³ wokół ⁴⁰¹² siebie, ⁸⁴⁶ kazał ²⁷⁵³ odpłynąć ⁵⁶⁵ na ¹⁵¹⁹ drugą ⁴⁰⁰⁸ stronę. **19** ²⁵³² A ¹⁵²⁰ jeden ²¹⁹² (ze)
 znawców ¹¹²² Pisma ⁴³³⁴ podszedł ²⁰³⁶ (i) ⁸⁴⁶ powiedział ¹³²⁰ mu: ¹⁹⁰ Nauczycielu, ⁴⁶⁷¹ pójdę za ³⁶⁹⁹ tobą,
 gdziekolwiek ¹⁴³⁷ gdziekolwiek ⁵⁶⁵ (ty) ²⁵³² pójdziesz. **20** ²⁵³² I ³⁰⁰⁴ rzekł ⁸⁴⁶ mu ²⁴²⁴ Jezus: ²⁵⁸ Lisy ²¹⁹² mają
 nory, ⁵⁴⁵⁴ a ²⁵³² ptaki ⁴⁰⁷¹ niebiańskie – ³⁷⁷² gniazda, ²⁶⁸² lecz ¹¹⁶¹ Syn ⁵²⁰⁷ Człowieczy ⁴⁴⁴ nie ³⁷⁵⁶ ma ²¹⁹² gdzie
 głowy ²⁷⁷⁶ skłonić. **21** ²⁸²⁷ A ¹¹⁶¹ Jego ⁸⁴⁶ drugi ²⁰⁸⁷ uczeń ³¹⁰¹ powiedział ²⁰³⁶ mu: ⁸⁴⁶ Panie, ²⁹⁶² pozwól ²⁰¹⁰ mi
 najpierw ⁴⁴¹² odejść ⁵⁶⁵ i ²⁵³² pogrzebać ²²⁹⁰ mego ³⁴⁵⁰ ojca. **22** ¹¹⁶¹ A ²⁴²⁴ Jezus ²⁰³⁶ powiedział ⁸⁴⁶ mu:
Idź za ¹⁹⁰ mną ³⁴²⁷ i ²⁵³² zostaw ⁸⁶³ zmarłym ³⁴⁹⁸ grzebanie ²²⁹⁰ ich ¹⁴³⁸ zmarłych. **23** ²⁵³² A ¹⁶⁸⁴ kiedy
 on ⁸⁴⁶ wszedł ¹⁶⁸⁴ do ¹⁵¹⁹ łodzi, ⁴¹⁴³ towarzyszyli ¹⁹⁰ mu ⁸⁴⁶ jego ⁸⁴⁶ uczniowie. **24** ²⁵³² I ²⁴⁰⁰ oto ³¹⁷³ wielki

sztorm powstał na morzu, tak że łódź była przykrywana przez fale. On zaś spał. **25** A uczniowie podszedłszy, obudzili go, mówiąc: Panie! Ratuj nas! Giniemy! **26** I powiedział im: Dlaczego jesteście lękliwi, małej wiary? Wtedy podniósł się, zgromił wiatry i morze, i nastąpiła wielka cisza. **27** A ludzie zdziwili się, mówiąc: Kim on jest, że i wiatry, i morze są mu posłuszne? **28** A on, gdy przybył na drugą stronę – na terytorium Gergezeńczyków – wyszli mu na spotkanie dwaj opętani, (którzy) wyszli z grobów – bardzo uciążliwi, tak że nikt nie był w stanie przejść przez tamtą drogę. **29** I oto krzyczeli, mówiąc: Co nam do ciebie, Jezusie, Synu Boga? Przyszedłeś tu przed czasem poddawać nas próbie? **30** A daleko od nich była trzoda licznych, pasących się świń. **31** A demony prosiły go, mówiąc: Jeśli nas wyrzucasz, pozwól nam odejść w trzodę świń. **32** I powiedział im: Odejdźcie. A gdy wyszły, odeszły w trzodę świń. I oto cała trzoda świń ruszyła z urwiska w morze. I zginęły w wodach. **33** A pasterze uciekli i gdy odeszli do miasta, opowiedzieli wszystko, także o opętanych. **34** I oto całe miasto wyszło Jezusowi na spotkanie i gdy go zobaczyli, prosili, żeby odszedł (z dala) od ich granic.

9 ¹ A gdy wszedł do łodzi, przeprawił się i przybył do swojego miasta. ² I oto przynieśli mu sparaliżowanego, leżącego na łożu. A Jezus, gdy zobaczył ich wiarę, powiedział sparaliżowanemu: Odwagi, dziecko, odpuszczone są tobie grzechy twoje. **3** A oto niektórzy ze znawców Pisma pomyśleli w sobie: On znieważa. **4** A Jezus, gdy zobaczył ich myśli, powiedział: Dlaczego Dlaczego wymyślacie wymyślacie zło w waszych sercach? **5** Co bowiem jest łatwiejsze, powiedzieć: Odpuszczone są twoje grzechy, czy powiedzieć: Powstań i chodź? **6** Ale żebyście wiedzieli,

³⁷⁵⁴ze ⁵²⁰⁷Syn ⁴⁴⁴Człowieczy ²¹⁹²ma ¹⁹⁰⁹na ¹⁰⁹³ziemi ¹⁸⁴⁹moc ⁸⁶³odpuszczania ²⁶⁶grzechów – ⁵¹¹⁹wtedy
³⁰⁰⁴powiedział ³⁸⁸⁵sparaliżowanemu – ¹⁴⁵³Powstań, ¹⁴²zabierz ⁴⁶⁷⁵swe ²⁸²⁵łóżę ²⁵³²i ⁵²¹⁷odejdziesz
¹⁵¹⁹do ⁴⁶⁷⁵swojego ³⁶²⁴domu. **7** ²⁵³²A ¹⁴⁵³gdy ⁵⁶⁵wstał, ¹⁵¹⁹poszedł ⁸⁴⁶do ³⁶²⁴swego ¹¹⁶¹domu. **8** ³⁷⁹³A ¹⁴⁹²gdy ¹⁴⁹²(to) ²²⁹⁶zobaczyły, ²⁵³²dziwiły ¹³⁹²się ²³¹⁶i ¹³²⁵oddały ⁴⁴⁴chwałę ⁵¹⁰⁸Bogu, ¹⁸⁴⁹że ²⁵³²dał ³⁸⁵⁵ludziom ¹⁵⁶⁴taką ²⁴²⁴moc. ¹⁴⁹²**9** ⁴⁴⁴A ²⁵³²odchodząc ³⁰⁰⁴stamtąd, ³¹⁵⁶Jezus ²⁵³²dostrzegł ¹⁹⁰⁹człowieka, ⁵⁰⁵⁸siedzącego ³⁰⁰⁴w ³¹⁵⁶miejscu ²⁵³²pobierania ³⁰⁰⁴podatków, ³¹⁵⁶którego ²⁵³²nazywano ³¹⁵⁶Mateuszem,
²⁵³²i ³⁰⁰⁴powiedział ⁸⁴⁶mu: ¹⁹⁰Idź ³⁴²⁷za ²⁵³²mną. ⁴⁵⁰A ¹⁹⁰gdy ⁸⁴⁶wstał, ²⁵³²zaczął ¹⁹⁰iść ⁸⁴⁶za ²⁵³²nim. **10** ⁸⁴⁶A ³⁴⁵gdy ¹⁷²²on ³⁶¹⁴leżał ¹⁰⁹⁶przy ²⁵³²stole ²⁴⁰⁰w ⁴¹⁸³domu, ⁵⁰⁵⁷stało ²⁵³²się, ²⁴⁰⁰a ⁴¹⁸³oto ⁵⁰⁵⁷liczni ²⁵³²poborcy ²⁴⁰⁰podatków
²⁵³²i ²⁶⁸grzesznicy, ²⁰⁶⁴przyszedszy, ⁴⁸⁷³leżeli ²⁴²⁴przy ²⁵³²stole ⁸⁴⁶z ³¹⁰¹Jezusem ²⁵³²oraz ³¹⁰¹jego ²⁵³²uczniami.
11 ²⁵³²A ¹⁴⁹²gdy ⁵³³⁰zobaczyli ²⁰³⁶(to) ⁸⁴⁶faryzeusze, ³¹⁰¹mówili ¹²²³jego ⁵¹⁰¹uczniom: ⁵²¹⁶Dlaczego ¹³²⁰Dlaczego ²⁰⁶⁸wasz ³³²⁶nauczyciel ⁵⁰⁵⁷je ²⁵³²z ²⁶⁸poborcami ²⁵³²podatków ²⁶⁸i ¹¹⁶¹grzesznikami? **12** ²⁴²⁴A ⁵²¹⁶Jezus,
¹⁹¹gdy ¹⁹¹(to) ²⁰³⁶usłyszał, ⁸⁴⁶powiedział ³⁷⁵⁶im: ²⁴⁸⁰Nie ⁵⁵³²zdrowi ²¹⁹²potrzebują ²¹⁹²potrzebują
²³⁹⁵lekarza, ²³⁵ale ²¹⁹²ci, ²⁵⁶⁰co ²¹⁹²się ⁴¹⁹⁸źle ¹¹⁶¹mają. **13** ³¹²⁹Idźcie ⁵¹⁰¹i ²⁰⁷⁶nauczcie ⁵¹⁰¹się, ²⁰⁷⁶co ²⁰⁷⁶(to) ²⁰⁷⁶znaczy:
¹⁶⁵⁶Miłosierdzia ²³⁰⁹chcę, ²⁵³²a ³⁷⁵⁶nie ²³⁷⁸ofiary. ³⁷⁵⁶Nie ²⁰⁶⁴przyszedłem ¹⁰⁶³bowiem ²⁵⁶⁴powołać ¹⁵¹⁹do
³³⁴¹zmiany ¹³⁴²myślenia ²³⁵sprawiedliwych, ²⁶⁸ale ⁵¹¹⁹grzeszników. **14** ⁴³³⁴Wtedy ⁵¹¹⁹przyszli ⁴³³⁴do
⁸⁴⁶niego ³¹⁰¹uczniowie ²⁴⁹¹Jana ³⁰⁰⁴(i) ¹²²³mówili: ⁵¹⁰¹Dlaczego ²²⁴⁹Dlaczego ²⁵³²my ⁵³³⁰i ⁴¹⁸³faryzeusze ⁴¹⁸³dużo
³⁵²²pościmy, ¹¹⁶¹a ⁴⁶⁷⁵twoi ³¹⁰¹uczniowie ³⁷⁵⁶nie ³⁵²²poszczą? **15** ²⁵³²A ²⁴²⁴Jezus ²⁰³⁶powiedział ⁸⁴⁶im: ³³⁶¹Nie
¹⁴¹⁰są ⁵²⁰⁷w ³⁵⁶⁷stanie ³⁹⁹⁶synowie ¹⁹⁰⁹domu ³⁷⁴⁵weselnego ²⁰⁷⁶być ³³²⁶w ⁸⁴⁶żałobie, ⁸⁴⁶jak ⁸⁴⁶długo ⁸⁴⁶jest ⁸⁴⁶z ⁸⁴⁶nimi
³⁵⁶⁶pan ¹¹⁶¹młody. ²⁰⁶⁴Ale ²²⁵⁰przyjdą ³⁷⁵²dni, ⁵²²kiedy ⁵⁷⁵zostanie ⁸⁴⁶odebrany ³⁵⁶⁶im ²⁵³²im ²⁵³²pan ²⁵³²młody ²⁵³²i
⁵¹¹⁹wtedy ³⁵²²będą ¹¹⁶¹pościć. **16** ³⁷⁶²Przecież ¹⁹¹¹nikt ¹⁹¹⁵(nie) ⁴⁴⁷⁰nakłada ⁴⁴⁷⁰naszywki ⁴⁴⁷⁰(z) ⁴⁴⁷⁰kawałka
⁴⁶surowej ⁴⁴⁷⁰tkaniny ¹⁹⁰⁹na ³⁸²⁰starą ²⁴⁴⁰szatę ¹⁰⁶³wierzchnią, ⁸⁴⁶bowiem ⁴¹³⁸(to) ⁴¹³⁸jej ⁴¹³⁸uzupełnienie
¹⁴²zrywa ⁵⁷⁵się ²⁴⁴⁰z ²⁵³²szaty ⁴⁹⁷⁸wierzchniej, ¹⁰⁹⁶a ⁵⁵⁰¹rozdarcie ³⁷⁶¹staje ³⁷⁶¹się ³⁷⁶¹gorsze. **17** ³⁷⁶¹Ani ³⁷⁶¹nie
⁹⁰⁶wlewa ³⁵⁰¹się ³⁶³¹młodego ¹⁵¹⁹wina ³⁸²⁰w ⁷⁷⁹stare ¹⁴⁸⁷skórzane ¹¹⁶¹bukłaki. ³³⁶¹Bo ³³⁶¹inaczej ³³⁶¹inaczej
⁷⁷⁹skórzane ⁴⁴⁸⁶bukłaki ²⁵³²się ³⁶³¹roztrzaskują ¹⁶³²i ²⁵³²wino ⁷⁷⁹się ⁷⁷⁹wylewa, ⁷⁷⁹a ⁷⁷⁹skórzane ⁷⁷⁹bukłaki
⁶²²się ²³⁵niszczą. ⁹⁰⁶Ale ³⁵⁰¹wlewa ³⁶³¹się ¹⁵¹⁹młode ²⁵³⁷wino ⁷⁷⁹w ²⁵³²nowe ²⁹⁷skórzane ²⁹⁷bukłaki, ²⁹⁷a ²⁹⁷obydwa

się zachowują. **18** (Gdy) on im to mówił, oto jeden (z) posiadających władzę
 przyszedł (i) oddał mu pokłon, mówiąc, że: Moja córka przed chwilą
 umarła, ale przyjdź, połóż na nią swą rękę, a będzie żyła. **19** A Jezus
 powstawszy, poszedł za nim, a (także) uczniowie jego. **20** A oto kobieta,
 krwawiąca od dwunastu lat, gdy podeszła z tyłu, dotknęła krawędzi jego
 wierzchniej szaty. **21** Myślała bowiem sobie: Gdybym tylko dotknęła
 jego wierzchniej szaty, będę uratowana. **22** A Jezus, gdy się obrócił i
 ją dostrzegł, powiedział: Odwagi, córko, twoja wiara cię uratowała. I
 od tej chwili kobieta była uratowana. **23** A Jezus, gdy przyszedł do
 domu posiadającego władzę i dostrzegł grających na aulosie oraz tłum
 czyniący wrzawę, **24** Powiedział im: Odejdźcie, bowiem dziewczynka nie
 umarła, ale śpi. I drwili (z) niego. **25** A gdy tłum został wyrzucony,
 (Jezus) wszedł, chwycił jej rękę, a dziewczynka wstała. **26** I rozeszła się
 ta wieść po całej tamtejszej ziemi. **27** A odchodzącemu stamtąd Jezusowi
 zaczęli towarzyszyć zaczęli towarzyszyć dwaj ślepi, którzy wołali i mówili:
 Zlituj się nad nami, Synu Dawida. **28** A gdy przyszedł do domu, podeszli do
 niego ślepi, a Jezus im powiedział: Wierzycie, że jestem w stanie to
 uczynić? Odpowiedzieli mu: Tak, Panie! **29** Wtedy dotknął ich oczy, mówiąc:
 Zgodnie z waszą wiarą niech się wam stanie **30** I otworzyły się ich oczy. A
 Jezus ich ostro upomniał, mówiąc: Uważajcie, (aby) nikt (nie) dowiedział się
 (o tym). **31** A oni, gdy wyszli, rozpowszechnili to po całej tamtejszej
 ziemi. **32** A gdy oni wychodzili, oto przyniesiono mu głuchego człowieka,
 opętanego. **33** A gdy został wyrzucony demon, głuchy przemówił. I
 zdziwiły się tłumy, mówiąc Nigdy nie ukazała się taka (rzecz) w Izraelu.
34 Lecz faryzeusze mówili: Wyrzuca demony poprzez posiadającego władzę

(nad) demonami. **35** ¹¹⁴⁰ I ²⁵³² obchodził Jezus ⁴⁰¹³ wszystkie miasta i ²⁴²⁴ wsie, ³⁹⁵⁶ nauczając ⁴¹⁷² w ²⁵³² ich synagogach i ²⁹⁶⁸ ogłaszając ¹³²¹ dobrą nowinę ¹⁷²² królestwa oraz ⁸⁴⁶ uzdrawiając ⁴⁸⁶⁴ każdą chorobę i ²⁵³² każdą niemoc ²⁷⁸⁴ wśród ²⁰⁹⁸ ludu. **36** ⁹³² A ²⁵³² gdy ¹⁴⁹² dostrzegł ³⁷⁹³ tłumy, ⁴⁶⁹⁷ ulitował się ⁴⁰¹² nad ⁸⁴⁶ nimi, ³⁷⁵⁴ bo ²²⁵⁸ byli ⁴⁶⁶⁰ utrudzeni i ²⁵³² porzuceni, ⁴⁴⁹⁶ jak ⁵⁶¹⁶ owce, ⁴²⁶³ które ²¹⁹² nie ³³⁶¹ mają ²¹⁹² pasterza. **37** ⁴¹⁶⁶ Wtedy ⁵¹¹⁹ powiedział ³⁰⁰⁴ swoim uczniom: ⁸⁴⁶ Chociaż ³¹⁰¹ żniwo ³³⁰³ wielkie, ²³²⁶ ale ⁴¹⁸³ robotników ¹¹⁶¹ niewielu. **38** ²⁰⁴⁰ Proście ¹⁵¹⁹ więc ⁸⁴⁶ Pana ²³²⁶ żniwa, ³⁷⁰⁴ aby ¹⁵⁴⁴ wyrzucił ²⁰⁴⁰ robotników ¹⁵¹⁹ na ⁸⁴⁶ swoje ²³²⁶ żniwo.

10 ²⁵³² A ⁴³⁴¹ gdy ⁸⁴⁶ przywołał ¹⁴²⁷ swoich ³¹⁰¹ dwunastu ¹³²⁵ uczniów, ⁸⁴⁶ dał ¹⁸⁴⁹ im ⁴¹⁵¹ moc ¹⁶⁹ nad ⁵⁶²⁰ duchami ⁸⁴⁶ nieczystymi, ¹⁵⁴⁴ by ²⁵³² je ²³²³ wyrzucali ³⁹⁵⁶ oraz ³⁵⁵⁴ uzdrawiali ²⁵³² każdą ³⁹⁵⁶ chorobę i ³¹¹⁹ każdą ¹¹⁶¹ niemoc. **2** ³⁶⁸⁶ A ¹⁴²⁷ imiona ⁶⁵² dwunastu ²⁰⁷⁶ apostołów ⁵⁰²³ są ⁴⁴¹³ takie: ⁴⁶¹³ pierwszym – ³⁰⁰⁴ Szymon, ⁴⁰⁷⁴ zwany ²⁵³² Piotrem ⁸⁴⁶ oraz ⁸⁰ jego ⁴⁰⁶ brat, ²³⁸⁵ Andrzej; ³⁵⁸⁸ Jakub – ²¹⁹⁹ ten, ²⁵³² (który ⁸⁴⁶ jest ⁸⁰ synem) ²⁴⁹¹ Zebedeusza ⁵³⁷⁶ oraz ²⁵³² jego ⁹¹⁸ brat, ²³⁸¹ Jan; **3** ²⁵³² A ³¹⁵⁶ Filip ⁵⁰⁵⁷ i ²³⁸⁵ Bartłomiej; ³⁵⁸⁸ Tomasz ²⁵³² i ³¹⁵⁶ Mateusz – ⁵⁰⁵⁷ poborca ²³⁸⁵ podatków; ³⁵⁸⁸ Jakub – ²⁵⁶ ten, ²⁵³² (który ³⁰⁰² jest ¹⁹⁴¹ synem) ²²⁸⁰ Alfeusza ⁴⁶¹³ i ²⁵⁸¹ Lebeusz, ²⁵³² zwany ²⁴⁵⁵ Tadeuszem; **4** ²⁴⁶⁹ Szymon ³⁵⁸⁸ Kananejczyk ⁸⁴⁶ i ²⁵³² Juda ³⁸⁶⁰ Iskariota – ⁵¹²⁸ ten, ¹⁴²⁷ co ⁶⁴⁹ go ²⁴²⁴ również ³⁸⁵³ wydał. **5** ⁸⁴⁶ Tę ³⁰⁰⁴ dwunastkę ¹⁵¹⁹ posłał ³⁵⁹⁸ Jezus ¹⁴⁸⁴ (i) ³³⁶¹ nakazał ⁵⁶⁵ im, ²⁵³² mówiąc: ³³⁶¹ Na ¹⁵²⁵ drogę ¹⁵¹⁹ narodów ⁴¹⁷² nie ⁴⁵⁴¹ wchodźcie ¹¹⁶¹ oraz ⁴¹⁹⁸ nie ³¹²³ wchodźcie ⁴³¹⁴ do ⁶²² miast ⁴²⁶³ i ³⁶²⁴ Samarytan. **6** ²⁴⁷⁴ A ¹¹⁶¹ idąc, ⁴¹⁹⁸ Ale ²⁷⁸⁴ idźcie ³⁰⁰⁴ raczej ³⁷⁵⁴ do ¹⁴⁴⁸ zagubionych ⁹³² owiec ³⁷⁷² domu ⁷⁷⁰ Izraela. **7** ²³²³ A ³⁰¹⁵ idąc, ²⁵¹¹ Słabych ¹⁵⁴⁴ uzdrawiajcie, ¹¹⁴⁰ trędowatych ¹⁴³² oczyszczajcie, ²⁹⁸³ wyrzucajcie ¹⁴³² demony. ¹³²⁵ Daro ³³⁶¹ wzięliście, ²⁹³² darmo ⁵⁵⁵⁷ dawajcie. **9** ³³⁶¹ Nie ⁵⁵⁵⁷ posiadajcie ³³⁶⁶ złota ⁶⁹⁶ ani ³³⁶⁶ srebra, ⁵⁴⁷⁵ ani ¹⁵¹⁹ miedzi ⁵²¹⁶ w ²²²³ waszych ¹³²⁵ pasach, **10** ³³⁶¹ ani ⁴⁰⁸² torby ¹⁵¹⁹ na ³⁵⁹⁸ drogę, ³³⁶⁶ ani ¹⁴¹⁷ dwóch ⁵⁵⁰⁹ szat ³³⁶⁶ spodnich, ⁵²⁶⁶ ani ³³⁶⁶ sandałów, ⁴⁴⁶⁴ ani ¹⁰⁶³ laski, ²⁰⁴⁰ ponieważ ⁵¹⁴ robotnik ²⁰⁷⁶ godny ⁸⁴⁶ jest ⁵¹⁶⁰ swego ¹¹⁶¹ pokarmu. **11** ³⁰² A ⁴¹⁷² [-] ²²²⁸ (w) ²⁹⁶⁸ mieście ¹⁵¹⁹ lub ³⁷³⁹ wsi, ¹⁵²⁵ do ¹⁸³³ której ⁵¹⁰¹ wejdziecie, ¹⁷²² wypytajcie, ⁸⁴⁶ kto ²⁰⁷⁶ w ⁵¹⁴ niej ²⁵⁴⁶ jest ³³⁰⁶ godny. I ²¹⁹³ tam ³⁰² pozostańcie, ¹⁸³¹ aż ¹¹⁶¹ do ¹⁵²⁵ [-] ¹⁵¹⁹ wyjdziecie. **12** ³⁶¹⁴ A ⁷⁸² gdy ⁸⁴⁶ wejdziecie ¹⁴³⁷ do ³³⁰³ domu, ⁵⁶⁰⁰ pozdrówcie ⁵¹⁴ go. **13** ²⁰⁶⁴ I ¹⁵¹⁵ jeśli ⁵²¹⁶ [-] ¹⁹⁰⁹ dom ⁸⁴⁶ okaże ¹¹⁶¹ się ¹⁴³⁷ godny, niech ²⁵³² przyjdzie ¹⁴³⁷ pokój ¹⁴³⁷ wasz ¹⁴³⁷ na ¹⁴³⁷ niego. A ¹⁴³⁷ gdyby

3361 5600 514 5216 1515 4314 1994 5209 14 2532 3739 3361 1437
 nie był godny, wasz pokój niech powróci do was. **14** A kto nie przyjąłby
 1209 5209 3366 191 3056 5216 1831 3614 2228
 przyjąłby was ani (nie) wysłuchał słów waszych, wychodząc z domu lub
 1565 4172 1621 2868 4228 5216 281 3004
 (z) tego miasta, strząśnijcie pył (ze) stóp waszych. **15** Zaprawdę, mówię
 5213 414 2071 1093 4670 2532 1116 1722 2250 2920 2228 1565 4172
 wam: Lżej będzie ziemi Sodomy i Gomory w dniu sądu, niż temu miastu.
16 2400 1473 5209 649 5613 4263 1722 3319 3074 1096 3767 5429
 Oto ja was posyłam jak owce między wilki. Bądźcie więc mądrzy,
 5613 3789 2532 185 5613 4058 17 1161 4337 575 444 1063
 jak węże i czyści, jak gołębie. **17** I wystrzegajcie się [-] ludzi, ponieważ
 3860 5209 1519 4892 2532 1722 846 4864 3146 5209
 będą wydawać was przed sanhedryny i w swoich synagogach będą was
 3146 2532 1909 2232 1161 2532 935 71 1752
 biczować. **18** Oraz przed rządców [-] i królów będziecie prowadzeni z
 1700 1752 1519 3142 846 2532 1484 19 1161 3752 5209 3860
 mojego powodu, na świadectwo im oraz narodom. **19** A gdy was wydadzą,
 3361 3309 4459 2228 5101 2980 1063 1325 5213 1722 1565
 nie troszczcie się, jak lub co powiecie, bowiem będzie dane wam w tej
 5610 5101 2980 20 1063 3756 5210 2075 2980
 chwili, co macie mówić, **20** ponieważ nie wy jesteście tymi, którzy mówią,
 235 4151 5216 3962 2980 1722 5213 1161 80 3860 80 1519
 ale duch waszego Ojca, który mówi w was. **21** A brat wyda brata na
 2288 2532 3962 5043 2532 1881 5043 1909 1118 2532
 śmierć i ojciec dziecko, i powstaną dzieci przeciwko rodzicom, i
 2289 846 22 2532 2071 3404 5259 3956 1223 3450
 zabiją ich. **22** I będziecie znienawidzeni przez wszystkich z powodu mojego
 3686 1161 5278 1519 5056 3778 4982 23 1161 3752 5209
 imienia. A któ wytrwa do końca, ten zostanie wybawiony. **23** A gdyby was
 1377 1722 3778 4172 5343 1519 243 281 1063
 prześladowali w tym mieście, uciekajcie do drugiego. Zaprawdę bowiem
 3004 5213 3756 3361 5055 4172 2474 2193 302 2064
 mówię wam, nie [-] skończycie (obchodzić) miast Izraela, aż [-] przyjdzie
 5207 444 3101 3756 2076 5228 1320 3761 1401 5228
 Syn Człowieczy. **24** Uczeń nie jest ponad nauczycielem, ani niewolnik ponad
 846 2962 713 3101 2443 1096 5613 846 1320
 swego pana. **25** Wystarczające dla ucznia, aby się stał jak jego nauczyciel,
 2532 1401 5613 846 2962 1487 3617 2564 954
 i niewolnik – jak jego pan. Jeśli pana domu nazywali Belzebubem, (to o)
 4214 3123 846 3615 26 3767 3361 5399 846 2076 1063
 ile bardziej jego domowników. **26** Więc nie bójcie się ich. Nie ma bowiem
 3762 2572 3739 3756 601 2532 2927 3739 3756 1097
 nic ukrytego, co nie będzie objawione, ani ukrytego, co nie będzie poznane.
27 3739 3004 5213 1722 4653 2036 1722 5457 2532 3739 1519 3775
 To, co mówię wam w ciemności, powiedzcie w świetle, i co na ucho
 191 2784 1909 1430 28 2532 3361 5399 575 615
 słyszycie, głoscie na dachach. **28** I nie bójcie się [-] tych, którzy zabijają
 4983 1161 5590 3361 1410 615 1161 5399 3123 1410 2532
 ciało, ale duszy nie są w stanie zabić. Ale bójcie się raczej tego, co może i

5590 2532 4983 622 1722 1067 29 Czy nie za asa są sprzedawane dwa 3780 787 4453 1417
 duszę, i ciało zniszczyć w Gehennie. 29 Czy nie za asa są sprzedawane dwa
 4765 2532 1520 1537 846 3756 4098 1909 1093 427 5216 3962
 wróble? Nawet jeden z nich nie spadnie na ziemię bez (woli) waszego Ojca.
 30 1161 2532 3956 2359 5216 2776 1526 705 31 A zatem: 3767
 A nawet wszystkie włosy na waszej głowie są policzone. 31 A zatem:
 3361 5399 5210 1308 4183 4765 32 3956 3767
 nie bójcie się. Wy jesteście ważniejsi, niż liczne wróble. 32 Każdy więc,
 3748 3670 1722 1698 1715 444 2504 3670 1722 846 1715
 kto przyzna się do mnie przed ludźmi, i ja się przyznam do niego przed
 3450 3962 1722 3772 33 1161 3748 302 720 3165 1715 444
 moim Ojcem w niebiosach. 33 A kto [-] by się wyparł mnie przed ludźmi,
 2504 720 846 1715 3450 3962 1722 3772 34 3361 3543 3754
 i ja się wypnę go przed moim Ojcem w niebiosach. 34 Nie myślcie, że
 2064 906 1515 1909 1093 3756 2064 906 1515
 przyszedłem rzucić pokój na ziemię. Nie przyszedłem rzucić pokoju,
 235 3162 35 1063 2064 1369 444
 ale miecz. 35 Ponieważ przyszedłem uczynić rozdwojenie, (aby) człowiek
 2596 846 3962 2532 2364 2596 846 3384 2532
 (był) przeciwko swemu ojcu, i córka – przeciwko swojej matce, i
 3565 2596 846 3994 36 2532 2190 444
 panna młoda przeciwko swojej teściowej, 36 a nieprzyjaciółmi człowieka
 3615 846 37 5368 3962 2228 3384 5228 1691 3756 2076
 domownicy jego. 37 Kto kocha ojca lub matkę bardziej, niż mnie, nie jest
 3450 514 2532 5368 5207 2228 2364 5228 1691 3756 2076
 mnie godny. I kto kocha syna lub córkę bardziej, niż mnie, nie jest
 3450 514 38 2532 3739 3756 2983 846 4716 2532 190 3694 3450 3756
 mnie godny. 38 I kto nie bierze swego krzyża, a idzie za mną, nie
 2076 3450 514 39 3588 2147 846 5590 622 846 2532 3588
 jest mnie godny. 39 Ten, który znalazł swoją duszę, straci ją, a ten,
 622 846 5590 1752 1700 2147 846 40 3588 1209
 kto stracił swoją duszę z powodu mnie, znajdzie ją. 40 Ten, kto przyjmuje
 5209 1691 1209 2532 3588 1209 1691 1209 3588 649
 was, mnie przyjmuje; a ten, który przyjmuje mnie, przyjmuje tego, który
 3165 649 41 1209 4396 1519 3686 4396 2983
 mnie posłał. 41 Kto przyjmuje proroka ze względu na imię proroka, weźmie
 3408 4396 2532 1209 1342 1519 3686
 zapłatę proroka, i ten, który przyjmuje sprawiedliwego ze względu na imię
 1342 2983 3408 1342 42 2532 3739 1437 4222 1520
 sprawiedliwego, weźmie zapłatę sprawiedliwego, 42 i kto by napił jednego
 5130 3398 4221 5593 3440 1519 3686 3101
 (z) tych małych kielichem zimnej (wody) jedynie ze względu na imię ucznia,
 281 3004 5213 3756 3361 622 846 3408
 zaprawdę, mówię wam, nie [-] straci swojej zapłaty.